

МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
НАЦІОНАЛЬНИЙ АВІАЦІЙНИЙ УНІВЕРСИТЕТ
ФАКУЛЬТЕТ МІЖНАРОДНИХ ВІДНОСИН

Кафедра міжнародного права та порівняльного правознавства

ДОПУСТИТИ ДО ЗАХИСТУ

Завідувач кафедри

Максимович Роман Олегович

«____»_____2023 р.

ДИПЛОМНА РОБОТА
ВИПУСКНИКА ОСВІТНЬОГО СТУПЕНЯ
«БАКАЛАВР»
спеціальності 293 «Міжнародне право»

Тема: Співпраця України зі спеціалізованими установами ООН у сфері забезпечення прав і свобод людини

Виконавець: Добренькая Ярослава Юріївна

Науковий керівник: к.ю.н., доцент кафедри міжнародного права та порівняльного правознавства, в.о. завідувача кафедри міжнародного права та порівняльного правознавства Максимович Роман Олегович

Нормоконтролер: Головатенко Марина Юріївна

ЗМІСТ

ВСТУП	3
РОЗДІЛ 1. СПЕЦІАЛІЗОВАНІ УСТАНОВИ ООН ЗАГАЛЬНІ ЗАСАДИ	7
1.1. ООН та концепція спеціалізованих установ	7
1.2. Історичне становлення спеціальних установ ООН	9
1.3. Види спеціалізованих установ ООН за сферою діяльності	11
РОЗДІЛ 2. РОЛЬ СПЕЦІАЛІЗОВАНИХ УСТАНОВ ООН У ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ СОЦІАЛЬНО-ЕКОНОМІЧНИХ ПРАВ ЛЮДИНИ В УКРАЇНІ: ПРИКЛАДИ ПРАКТИЧНОЇ СПІВПРАЦІ	16
2.1. Роль МБРР у забезпеченні соціально-економічних прав людини в Україні	16
2.2. Співробітництво України з ЮНЕСКО в сфері прав людини: досвід та перспективи	22
2.3. ВООЗ та Україна: співпраця та досягнення в сфері соціально-економічних прав людини	27
2.4 Співпраця спеціалізованих установ ООН та України у сфері захисту соціально-економічних прав в умовах воєнного стану	29
РОЗДІЛ 3. РОЗВИТОК ЗАКОНОДАВСТВА УКРАЇНИ ПІД ВПЛИВОМ МІЖНАРОДНО-ПРАВОВИХ СТАНДАРТІВ В СФЕРІ ЗАХИСТУ СОЦІАЛЬНО-ЕКОНОМІЧНИХ ПРАВ	38
3.1. Аналіз основних міжнародно-правових документів, які впливають на законодавство України в сфері соціально-економічних прав	38
3.2. Впровадження міжнародних стандартів в національне законодавство України	41
3.3. Виявлення тенденцій та проблем у розвитку законодавства: проблеми імплементації	44
ВИСНОВКИ	49
СПИСОК ВИКОРИСТАНОЇ ЛІТЕРАТУРИ	54

ВСТУП

Актуальність теми дослідження. Обрана мною тема дослідження «Співпраця України зі спеціалізованими установами ООН у сфері забезпечення прав і свобод людини», є досить актуальною сьогодні, оскільки вона є нагальною в сучасному глобальному суспільстві. Оскільки країни прагнуть захищати та просувати ці фундаментальні права, співпраця з міжнародними організаціями, зокрема спеціалізованими установами ООН, набуває вирішального значення.

Аналізуючи цю тему, ми можемо отримати всебічне розуміння її важливості та потенційних переваг, які вона приносить. Дослідження співпраці між Україною та спеціалізованими установами ООН дає можливість дослідити, як спільні зусилля можуть посилити захист та просування прав людини, в тому числі соціально-економічних прав. Завдяки обміну досвідом, ресурсами та найкращими практиками Україна зміцнює свої механізми захисту цих фундаментальних прав.

Як член міжнародної спільноти, Україна зобов'язана дотримуватися міжнародних договорів і конвенцій, спрямованих на захист прав і свобод людини. Дослідження її співпраці зі спеціалізованими установами ООН дозволяє оцінити, наскільки країна дотримується своїх зобов'язань за цими угодами. Це допомагає визначити, наскільки ефективно Україна приводить своє внутрішнє законодавство та політику у відповідність до міжнародних стандартів у сфері прав людини.

Соціально-економічні права відіграють вирішальну роль у забезпеченні рівного доступу до освіти, охорони здоров'я, житла та інших базових потреб. Зосереджуючи увагу на співпраці України зі спеціалізованими установами ООН у цій сфері, дослідження дає можливість оцінити ефективність програм, ініціатив та політик, спрямованих на підвищення рівня життя та зменшення нерівності.

Варто зазначити, що обрана тема дослідження є нагальною в сучасному глобальному контексті. Вивчаючи характер та ефективність такої співпраці,

дослідження сприяє просуванню захисту прав людини, виконанню міжнародних зобов'язань та досягненню соціальної справедливості.

Отже, дослідження співпраці України зі спеціалізованими установами ООН у сфері прав і свобод людини, включаючи соціально-економічні права, має важливе значення. Воно проливає світло на спільні зусилля, спрямовані на захист і просування цих прав, тим самим сприяючи створенню більш справедливого та інклюзивного суспільства. Завдяки цьому дослідженню Україна може посилити свою мету захисту прав людини та зміцнити партнерство з міжнародними організаціями, що в кінцевому підсумку призведе до покращення становища громадян нашої країни.

Метою досліджуваної теми є дослідження багатогранності співпраці між Україною та спеціалізованими установами Організації Об'єднаних Націй у сфері прав і свобод людини, підкресливши її потенціал у просуванні соціально-економічних прав.

Для реалізації поставленої мети дослідження слід здійснити виконання таких завдань:

1. Дослідити ООН та концепцію спеціалізованих установ розкрити історичне становлення спеціалізованих установ ООН;

2. Проаналізувати види спеціалізованих установ ООН за сферою діяльності освітити роль МБРР у забезпеченні соціально-економічних прав людини в Україні;

3. Простежити співробітництво України з ЮНЕСКО в сфері прав людини: досвід та розглянути співпрацю та досягнення в сфері соціально-економічних прав людини ВООЗ та України;

4. Висвітлити співпрацю спеціалізованих установ ООН та України у сфері захисту соціально-економічних прав в умовах воєнного стану;

5. Провести аналіз основних міжнародно-правових документів, які впливають на законодавство України в сфері соціально-економічних прав;

6. Оцінити впровадження міжнародних стандартів в національне законодавство України;

7. Встановити тенденції та проблеми у розвитку законодавства, а саме проблеми імплементації.

Об'єктом дипломного дослідження є вивчення характеру та обсягу взаємодії України з цими установами, реалізовані ініціатив та програми, а також вплив такої співпраці на просування та захист прав людини в країні.

При цьому, **предметом даного дослідження** є співпраця та її вплив на просування прав і свобод людини в Україні з огляду на виклики, досягнення та потенційні напрямки подальшого розвитку.

Методологічна база дипломної роботи. Методологічну основу роботи склали методи аналізу, узагальнення, порівняння та синтезу. З метою комплексного дослідження співпраці України зі спеціалізованими установами ООН у сфері прав і свобод людини було застосовано низку дослідницьких методів і підходів. Метод аналізу відіграв вирішальну роль у вивченні характеру та динаміки взаємодії України із зазначеними установами. Цей метод дозволяє отримати цінні якісні дані відповідно до звітів та наукових джерел, які визначають виклики та успіхи спільних зусиль України у просуванні прав людини. Метод узагальнення полягав у зборі тематичних досліджень, що стосуються співпраці України зі спеціалізованими установами ООН. Такий підхід дозволив розглянути конкретні приклади та практичні результати спільних ініціатив, оцінити їх вплив на захист та просування прав і свобод людини в країні. Порівняння та синтез використовувалися для вивчення та аналізу відповідних правових документів, включаючи міжнародні договори, угоди, резолюції та національне законодавство. Цей метод дозволив отримати комплексне розуміння правової бази та зобов'язань, якими керується Україна у співпраці зі спеціалізованими установами ООН. Поєднання якісного аналізу, узагальнення та систематизації дослідження, аналізу документів забезпечило багатогранний підхід до вивчення співпраці України зі спеціалізованими установами ООН у сфері прав і свобод людини. Така методологічна основа забезпечила всебічне вивчення теми, що дозволило зробити надійні та обґрунтовані висновки.

Апробація результатів дослідження. Окремі результати наукового дослідження були апробовані та опубліковані у межах наступних науково-практичних конференцій та юридичних видань:

«Роль ЮНЕСКО у співпраці з Україною» (XVI Міжнародна науково-технічна конференція «АВІА-2023», 18.04.2023, НАУ)

Структура роботи обумовлена її метою, завданнями та предметом дослідження. Дипломна робота складається із вступу, трьох розділів, якими охоплюються дев'ять підрозділів, висновків та списку використаних джерел найменувань). Загальний обсяг дипломної роботи – 61 сторінка, у тому числі список використаних джерел містить 65 джерел.

РОЗДІЛ 1. СПЕЦІАЛІЗОВАНІ УСТАНОВИ ООН ЗАГАЛЬНІ ЗАСАДИ

1.1. ООН та концепція спеціалізованих установ

Організація Об'єднаних Націй — це міжнародна організація, яка забезпечує дотримання законів, забезпечує безпеку та права людини, а також сприяє економічному розвитку та соціальному прогресу в країнах по всьому світу. Ця глобальна міжнародна організація була створена двадцять четвертого жовтня 1945 року на конференції в Сан-Франциско на підставі Хартії Об'єднаних Націй. Заявленою метою діяльності організації є підтримання та зміцнення миру, міжнародної безпеки та розвиток співробітництва між державами світу.

Спеціалізовані установи ООН — це міжнародні організації, які співпрацюють і координують свою роботу з Організацією Об'єднаних Націй відповідно до угод про відносини між організаціями та Організацією Об'єднаних Націй. Кожна спеціалізована установа має порядок прийому членів та призначення свого виконавчого керівника. Спеціалізовані установи ООН є незалежними організаціями. Вони та їхні посадові особи користуються привілеями та імунітетами функціонального характеру, тобто такими, які відповідно до положень їхніх основних документів безпосередньо впливають із їхніх функцій. Вони мають широкі можливості та широкі міжнародні права та обов'язки [1].

Спеціалізовані установи ООН в основному працюють у певних конкретних сферах. Вони розробляють і приймають тексти багатосторонніх конвенцій, міжнародних технічних регламентів, стандартів і правил з питань, що входять до сфери їх компетенції, з метою встановлення єдиних стандартів у спеціалізованих сферах міжнародного співробітництва. Вони координують діяльність різних країн у цих сферах. Вони також надають технічну та економічну допомогу країнам, що розвиваються, збирають і обмінюються інформацією. Установи беруть активну участь у подальшій діяльності за результатами глобальних конференцій, організованих ООН протягом

останнього десятиліття та вживають заходів для виконання своїх відповідних обов'язків згідно з своїми мандатами.

Спеціалізовані установи ООН в основному працюють у певних конкретних сферах. Вони розробляють і приймають тексти багатосторонніх конвенцій, міжнародних технічних регламентів, стандартів і правил з питань, що входять до сфери їх компетенції, з метою встановлення єдиних стандартів у спеціалізованих сферах міжнародного співробітництва. Вони координують діяльність різних країн у цих сферах. Вони також надають технічну та економічну допомогу країнам, що розвиваються, збирають і обмінюються інформацією. Установи беруть активну участь у подальшій діяльності за результатами глобальних конференцій, організованих ООН протягом останнього десятиліття та вживають заходів для виконання своїх відповідних обов'язків згідно з своїми мандатами.

Спеціалізовані установи пов'язані з Організацією Об'єднаних Націй лише через договірні відносини і не отримують обов'язкових інструкцій від Генеральної Асамблеї чи Генерального секретаря. Вони мають власне членство, власну структуру управління та збирають встановлені (обов'язкові) внески від своїх держав-членів для виконання своїх основних (нормативних) функцій. Цим установам доручено встановити глобальні норми та стандарти. Крім того, багато спеціалізованих установ залучають позабюджетні кошти від донорів та витрачають значні суми коштів на рівні країн на оперативну діяльність [2].

Особливість діяльності спеціалізованих установ ООН полягає в принципі суверенної рівності держав у процесі прийняття рішень, оскільки такі установи не можуть мати наднаціональних ознак, що суперечить повазі до національного суверенітету учасників. Спеціалізовані установи Організації Об'єднаних Націй діють як каталізатори міжнародної співпраці та координації. Об'єднуючи різні країни та зацікавлені сторони, вони сприяють діалогу, обміну передовим досвідом та розробці спільних стратегій. Такий підхід до співпраці сприяє спільному використанню ресурсів, наукових досліджень і технологічних досягнень, що, зрештою, посилює вплив колективних зусиль. За допомогою цих

агентств країни об'єднуються заради спільної мети, долаючи політичні бар'єри і працюючи над досягненням спільних цілей.

У цих установах налагоджена система контролю за діями. Механізм контролю визнає повноваження ООН переглядати бюджети установ і затверджувати фінансові угоди. ECOSOC, у свою чергу, консультує спеціалізовані установи та працює над забезпеченням взаємного представництва рад та агенцій з метою участі в обговоренні питань радами, комісіями та самими спеціалізованими агенціями [3].

Координацію діяльності спеціалізованих установ в рамках ООН і між собою здійснює Координаційна рада керівників системи ООН. До складу входять Генеральний секретар ООН та виконавчі керівники спеціалізованих установ. В свою чергу Об'єднана інспекційна група проводить перевірки та розслідування ефективності ООН, її програм, фондів і спеціалізованих установ. Щодо видавничо-депозитарних бібліотек, спеціалізовані установи мають власну документацію та видавництво. Вони також мають власну систему депозитарних бібліотек, пов'язану з відповідними бібліотеками в їхніх державах-членах.

У світі, який бореться зі складними та взаємопов'язаними викликами, спеціалізовані установи Організації Об'єднаних Націй відіграють незамінну роль. Завдяки своєму цілеспрямованому досвіду, глобальному співробітництву, всеосяжним мандатам, функціям сполучної ланки та нейтралітету, вони сприяють пошуку сталих рішень проблем. Спеціалізовані установи Організації Об'єднаних Націй є прикладом сили колективних дій, доводячи, що разом ми можемо протистояти найбільшим викликам сучасності та будувати краще майбутнє для наступних поколінь [4, с.332].

1.2. Історичне становлення спеціальних установ ООН

Коли Організація Об'єднаних Націй була створена в 1940-х роках, перші держави-члени визнали, що є кілька питань, які не підходять для обговорення в рамках Генеральної Асамблеї ООН та Економічної та Соціальної Ради, деякі з

яких були суто технічними. Це пояснюється тим, що можливості комунікаційної системи вимагали співпраці зацікавлених сторін, які не були представленими в цих трьох органах. Декілька спеціалізованих установ передували створенню міжнародної організаційної системи. Рішення полягало у створенні спеціалізованих технічних установ [5].

Спеціалізовані установи — це незалежні організації, які обговорюють ці питання, розробляють міжнародні стандарти та реалізують проекти по всьому світу [1].

Ключова роль цих установ полягає у встановленні міжнародних стандартів. Серед іншого, спеціалізовані установи гарантують, що технології та послуги працюють, навіть коли перетинаються міжнародні кордони. До створення системи ООН існувало декілька спеціалізованих установ. Тобто прототипом цих інститутів є перший міжнародний адміністративний союз, створений на початку XIX ст. Причиною створення міжнародних організацій є зростання взаємозв'язків і взаємозалежності між націями і народами [6].

Поява нових сфер регулювання, таких як глобалізація світогосподарських зв'язків, технічний прогрес, розвиток морського та залізничного сполучення створили нагальну потребу в регулюванні та інституціоналізації нових міжнародних відносин. На цій основі виникли перші спеціалізовані міжнародні організації: Всесвітній поштовий союз (1874), Міжнародний телеграфний союз (1865) та інші. Ці та схожі організації мали дві основні функції: накопичення інформації та сприяння розробленню міжнародних стандартів у своїй галузі [7].

Найвлучнішим прикладом на мою думку є Міжнародна організація праці, створена як частина Ліги Націй у 1919 році.

Таким чином, Міжнародна організація праці, заснована в 1919 році займається врегулюванням суперечностей між працею і капіталом, впровадженням гуманних умов праці та розробки плану діяльності щодо подальшого соціального забезпечення працюючого населення. Тобто мандат МОП був спрямований на економічну, політичну та соціальну сфери. МОП встановлює міжнародні трудові стандарти та має унікальну тристоронню

представницьку структуру, в якій уряди, підприємства та працівники беруть участь в обговореннях. У 1940-х роках і пізніше було створено багато інших організацій. Двома найвідомішими з них є Міжнародний валютний фонд (МВФ) і Група Світового банку, які визначають міжнародну валютну політику, сприяють торгівлі та підтримують економічний розвиток [7, с.173-174].

Цей період розвитку Міжнародного інституту спеціалізованих установ характеризувався більш вузькою сферою діяльності, оскільки під час діяльності Ліги Націй основна увага приділялася саме політичним питанням міжнародного співтовариства. Вперше серйозне обґрунтування необхідності спеціалізованих установ було викладено на конференції в Думбартон-Оксі (1944 р.). Саме тут ООН вирішили сприяти вирішенню міжнародних економічних, соціальних та інших гуманітарних проблем через систему спеціалізованих установ [8, с.205].

Підсумовуючи вищесказане, першими міжнародними організаціями, спрямованими на регулювання певних конкретних міжнародних відносин були Міжнародний валютний фонд (МВФ), Міжнародна організація праці (МОП), Міжнародний банк реконструкції та розвитку (МБРР), що очолив фінансову групу, куди увійшли Міжнародна асоціація розвитку (МАР), Міжнародна фінансова корпорація (МФК).

1.3. Види спеціалізованих установ ООН за сферою діяльності

Усі спеціалізовані установи є, певним чином, меншою версією Організації Об'єднаних Націй, яка обмежена лише однією конкретною сферою (членство в кожній установі та ООН відрізняється), щоб дозволити їм діяти автономно від головних органів ООН. Таким чином, ООН утворила багато спеціалізованих установ для економічного, культурно – гуманітарного та соціального розвитку. Вони працюють в економічній, соціальній, культурній та науковій сферах, докладають зусиль, щоб зробити життя мирним і процвітаючим.

Діяльність установ варіюються від агентства до агентства, від уніфікації законодавства в певній сфері (ІКАО) до зміцнення культурних зв'язків між державами-членами (ЮНЕСКО) [9, с.215].

На мою думку було б доречним поділити всі спеціалізовані установи ООН за сферою діяльності на три групи.

Спеціалізовані установи ООН економічного характеру функціонують у сфері міжнародної торгівлі, фінансів, транспорту, зв'язку тощо.

Продовольча та сільськогосподарська організація Об'єднаних Націй (ФАО) є спеціалізованою установою ООН, яка очолює міжнародні зусилля з боротьби з голодом. Функції агентства полягають у заохоченні інвестицій у сільське господарство, тваринництво, управління ґрунтами, водними ресурсами та аквакультури, сприянні передачі технологій і розвитку сільськогосподарських досліджень у країнах, що розвиваються, заохоченні збереження природних ресурсів, боротьбі з хворобами тварин та системи раннього попередження, які допомагають країнам підготуватися до надзвичайних ситуацій з продовольством і надання допомоги в разі потреби [10].

Міжнародний фонд сільськогосподарського розвитку (МФСР) працює над тим, щоб переконати міжнародні науково-дослідні установи змінити свої пріоритети та стратегії та віддати пріоритет потребам дрібних фермерів та інших вразливих груп сільського населення у своїх програмах [11].

Метою Всесвітнього поштового союзу (ВПС) є забезпечення того, щоб поштові адміністрації встановлювали задовільні стандарти доставки, вживали заходів для того, щоб їхні клієнти були добре поінформовані, а також забезпечували суворе дотримання цих стандартів [12].

Міжнародний банк реконструкції та розвитку (МБРР) має на меті сприяти реконструкції та розвитку шляхом сприяння капітальним інвестиціям для виробничих цілей та заохочення приватних іноземних інвестицій на розумних умовах, щоб сприяти довгостроковому розвитку міжнародної торгівлі [13].

Діяльність Всесвітньої організації торгівлі включає адміністрування та виконання всього комплексу багатосторонніх торговельних угод, які разом утворюють структуру організації, сприяння міжнародним торговим

переговорам, вирішення торгових суперечок, моніторинг національної торгової політики та участь у формуванні світової економічної політики.

Мета Міжнародної організації цивільної авіації (ІКАО) полягає в задоволенні потреб суспільства в безпечному, регулярному, ефективному та економічному міжнародному повітряному транспорті, а також забезпеченні безпечного та впорядкованого розвитку міжнародної цивільної авіації в усьому світі [14, с.61].

Міжнародна морська організація (ІМО) є головною міжнародною організацією, яка здійснює правове регулювання міжнародного торговельного судноплавства у технічній сфері, забезпечує охорону людського життя на морі та встановлює систему відповідальності за шкоду, заподіяну забрудненням судна третім особам у сфері запобігання забрудненню океану та атмосфери.

Міжнародний союз електрозв'язку (МСЕ) спеціалізована установа ООН у сфері глобального електрозв'язку, покликана виконувати законодавчі, управлінські, адміністративні та консультативні функції, надавати технічну підтримку, формулювати стандарти та правила у сфері телекомунікацій, а також формулювати рекомендації, спрямовані на прискорення розвитку телекомунікацій та підвищення якості послуг [15].

Всесвітня метеорологічна організація (ВМО) зосереджується на реалізації основної програми ВМО «Нагляд за погодою у світі та подальшому вдосконаленні «Глобальної телекомунікаційної системи» в контексті функціонування «Системи раннього попередження про катастрофи». Крім того, основні зусилля організації спрямовані на забезпечення розширення участі країн, що розвиваються, і найменш розвинених країн, переважно африканського континенту, у здійсненні досліджень Global Climate [16, с.52-53].

Організація Об'єднаних Націй з промислового розвитку (ЮНІДО) має на меті сприяння та прискорення інклюзивного сталого промислового розвитку у своїх країнах-членах. Створення спільного процвітання, розвиток економічної

конкурентоспроможності, захист навколишнього середовища, зміцнення потенціалу та інституцій [16, с.98].

Міжнародний валютний фонд (МВФ) зосереджується у регулюванні валютно-кредитних відносин країн-членів і надання їм допомоги при дефіциті платіжного балансу шляхом надання короткострокових і середньострокових кредитів в іноземній валюті [17, с.66].

Спеціалізовані установи ООН культурно-гуманітарної спрямованості. Всесвітня організація інтелектуальної власності (ВОІВ) має на меті сприяти захисту інтелектуальної власності в усьому світі шляхом забезпечення співпраці між країнами та дотримання багатосторонніх угод щодо правових та адміністративних аспектів інтелектуальної власності [15].

Організація Об'єднаних Націй з питань освіти, науки і культури (ЮНЕСКО), метою якої є сприяння зміцненню миру та безпеки шляхом розширення співпраці між націями в галузі освіти, науки та культури з метою забезпечення загальної поваги до справедливості, прав людини, а також основних свобод, проголошених для всіх людей без різниці раси, статі, мови чи релігії. Широкі цілі та конкретні цілі міжнародної спільноти, як це визначено в узгоджених на міжнародному рівні цілях розвитку, включаючи Цілі розвитку тисячоліття (ЦРТ), лежать в основі всіх стратегій і заходів ЮНЕСКО.

Таким чином, унікальні компетенції ЮНЕСКО в галузі освіти, науки, культури, комунікації та інформації сприяють реалізації цих цілей. Місія ЮНЕСКО полягає в сприянні розбудові миру, викоріненні бідності, сталому розвитку та міжкультурному діалогу через освіту, науку, культуру, комунікацію та інформацію.

ЮНЕСКО також є членом Групи розвитку ООН і працює над досягненням Цілей розвитку тисячоліття [18].

Спеціалізовані установи ООН соціального характеру. Діяльність Міжнародної організації праці (МОП) включає встановлення та моніторинг стандартів, спираючись на роботу, пов'язану з дослідженнями та публікаціями, а також організацію технічних зустрічей. Крім того, установа має велику

програму технічної співпраці з іншими агентствами ООН. МОП проводить активну політику партнерства, надаючи експертну допомогу та консультації державам-членам у межах своїх повноважень, таких як політика зайнятості, професійна підготовка, методи управління, безпека праці, вдосконалення систем соціального забезпечення, галузева діяльність та співпраця. Виконання стандартів періодично перевіряє Комітет експертів [7, с.175].

МОП також надає технічну допомогу урядам для виконання їхніх зобов'язань і сприяє утворенню незалежних організацій працівників і роботодавців. Його секретаріат, Міжнародне бюро праці, базується в Женеві та підтримує роботу головного дорадчого органу – та її виконавчої ради. Керівна структура МОП унікальна тим, що вона об'єднує представників уряду, роботодавців і працівників на рівних. У 1969 році організація отримала Нобелівську премію миру за зміцнення миру між класами, прагнення до гідної праці та справедливості для працівників, а також надання технічної допомоги іншим країнам, що розвиваються. Адміністративна рада приймає рішення щодо порядку денного Міжнародної конференції праці, приймає проект програми та бюджету організації для подання на конференцію, обирає генерального директора, запитує інформацію від держав-членів щодо питань праці [19].

Всесвітня організація охорони здоров'я (ВООЗ) сприяє належному харчуванню та продовольчій безпеці (у співпраці з ФАО), вживає заходів для забезпечення питної води та санітарії та, у разі необхідності, відповідного обладнання (у співпраці з ПРООН), здійснює охорону здоров'я матері та дитини та імунізацію проти основних інфекційних захворювань (у співпраці з ЮНІСЕФ), здійснює заходи, пов'язані з медичною освітою та підготовкою медичного персоналу (у співпраці з ЮНЕСКО), праця щодо заохочення профілактики захворювань. Заохочення та координація досліджень в широкому діапазоні галузей, пов'язаних із охороною здоров'я, особливо в боротьбі з тропічними хворобами та СНІДом. Виконавча рада складається з експертів у сфері охорони здоров'я, які щорічно звітують перед Всесвітньою асамблеєю охорони здоров'я [20].

РОЗДІЛ 2. РОЛЬ СПЕЦІАЛІЗОВАНИХ УСТАНОВ ООН У ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ СОЦІАЛЬНО-ЕКОНОМІЧНИХ ПРАВ ЛЮДИНИ В УКРАЇНІ: ПРИКЛАДИ ПРАКТИЧНОЇ СПІВПРАЦІ

2.1. Роль МБРР у забезпеченні соціально-економічних прав людини в Україні

Міжнародний банк реконструкції та розвитку (МБРР) був створений у грудні 1945 р. Спочатку він займався післявоєнною відбудовою Європи; відтоді його метою є сприяння економічному розвитку членів шляхом надання позик там, де приватний капітал недоступний на розумних умовах для фінансування продуктивних інвестицій. Світовий банк, як його зазвичай називають, складається з МБРР та Міжнародної асоціації розвитку. Основними цілями Світового банку є досягнення сталого економічного зростання та процвітання, а також зменшення рівня крайньої бідності в країнах, що розвиваються [21].

Побудова мережі контактів з представниками МБРР та українського уряду відіграє важливу роль у розвитку та підтримці співробітництва між двома сторонами. Це процес, який сприяє обміну інформацією, спільним проектам та зміцненню взаєморозуміння.

Після того, як в Україні було прийнято Закон України від 3 червня 1992р. №2402-ХІІ «Про вступ України до Міжнародного валютного фонду, Міжнародного банку реконструкції та розвитку, Міжнародної фінансової корпорації, Міжнародної асоціації розвитку та Багатостороннього агентства по гарантіях інвестицій», Україна стала членом Міжнародного банку реконструкції та розвитку у 1992 році. Ця дата вважається початком офіційного співробітництва між Україною та МБРР, який на сьогодні є найбільшим кредитором з прямого зовнішнього державного боргу України [22].

Однією із вагомих причин усвідомлення необхідності співпраці з міжнародними фінансовими організаціями були тогочасні нагальні потреби, пов'язані з розгортанням в Україні політичних та економічних трансформаційних процесів та пошуком ефективної стратегії ринкових змін.

Однією з основних галузей співпраці між МБРР та Україною є енергетика. Україна має значні резерви розширення своєї енергетичної системи, МБРР, в свою чергу може допомагати в реалізації проектів з впровадження енергоефективних технологій, альтернативних джерел енергії та розвитку відновлювальних джерел. Це сприяє забезпеченню стабільності енергетичного сектору та розвитку зеленої енергетики в Україні [23].

Україна є транзитною країною з великим потенціалом розвитку транспортних мереж, включаючи автомобільний, залізничний та водний транспорт. Варто зазначити, що МБРР підтримує Україну у модернізації та розвитку інфраструктури, покращенні логістики та сприянні безпеки транспортних маршрутів.

Загалом, спільні проекти та ініціативи між МБРР та Україною сприяють економічному зростанню, залученню іноземних інвестицій, створенню нових робочих місць та підвищенню життєвого рівня громадян. При цьому враховуються інтереси обох сторін, прозорість та взаємо вигідність у реалізації спільних проектів [24, с.227].

Щодо нормативних актів, які регулюють співпрацю між МБРР та Україною, варто підкреслити Рамкову угоду щодо грантів технічної допомоги між Україною та Міжнародним банком реконструкції та розвитку від 14.01.1998, ратифіковано Законом України N 650- від 13.05.1999 року.

Текст угоди встановлює загальні принципи та умови співпраці між МБРР та Україною, включаючи положення щодо надання фінансової підтримки, вимоги щодо застосування Рамкової Угоди між банком і одержувачем, пов'язаної з наданням грантів для здійснення технічної допомоги [25].

Проекти та програми розробляються з урахуванням потреб та пріоритетів країни, що сприяє забезпеченню успішних результатів та позитивного впливу на економіку та суспільство, тобто співпраця МБРР та країн-членів базується на стратегічному плануванні. Разом вони визначають основні напрямки розвитку, пріоритети та цілі проектів, що дозволяє ефективно використовувати ресурси та досягати максимального впливу.

В загальних рисах, основні принципи та механізми співпраці МБРР та її країн-членів є важливою складовою успішної реалізації проектів та досягнення спільних цілей призначених для розвитку. Основуючись на принципах довгострокового партнерства та взаємовигідного співробітництва, МБРР та країни-члени працюють разом для створення стабільного економічного розвитку, забезпечення сталого зростання та підвищення життєвого рівня населення.

Загальновідомо, що моніторинг та оцінка реалізованих проектів є важливим етапом співпраці. МБРР та країни-члени визначають відповідні індикатори, збирають дані та оцінюють досягнуті результати. Це дозволяє виявляти успіхи, а також вчасно вносити корективи для поліпшення ефективності проектів. Важливими також є підтримка у розробці проектів, технічне навчання та поширення кращих практик. МБРР сприяє обміну досвідом між країнами-членами для досягнення оптимальних результатів [23, с.314].

Щодо фінансових та організаційних аспектів співпраці, включаючи можливість отримання фінансової допомоги, фінансова допомога МБРР може бути надана у формі грантів, кредитів, технічної допомоги та інших фінансових інструментів. За допомогою цих ресурсів, країни-члени отримують фінансову підтримку для реалізації своїх проектів у різних галузях, таких як інфраструктура, енергетика, освіта, охорона здоров'я тощо [27, с.36].

Існують різні джерела, які забезпечують фінансування МБРР та допомагають у здійсненні співпраці. Одним з основних джерел є внески країн-членів МБРР, які є обов'язковими відповідно до їхнього економічного потенціалу. Крім того, МБРР також може залучати фінансові ресурси від міжнародних організацій, благодійних фондів, приватних інвесторів та інших джерел. Залучення зацікавлених сторін через різноманітні консультації, платформи та канали. Від штаб-квартири до представництв у країнах щодня діє взаємодія з групами зацікавлених сторін у всьому світі, залучаючи їх для різних цілей, таких як адвокація, партнерство, зменшення ризиків, політичний діалог,

стратегічні консультації, обмін інформацією та фінансування через механізми грантів. Ці зацікавлені сторони включають широкий спектр учасників, таких як організації громадянського суспільства, релігійні організації, парламентарі та приватний сектор.

Починаючи з організаційного аспекту співпраці, МБРР та країни-члени встановлюють механізми координації та спільного прийняття рішень. У цьому контексті важливу роль відіграє Рада директорів МБРР, яка складається з представників країн-членів і визначає загальну стратегію та пріоритети співпраці. Крім того, існують спеціалізовані комітети та робочі групи, які відповідають за конкретні сфери співпраці, наприклад, у сфері прав людини чи сталого розвитку [28].

В контексті співпраці між Україною та МБРР важливим аспектом є порівняння стандартів, які встановлюються МБРР, з національними політиками та стратегіями України. МБРР визначає свої стандарти та принципи співпраці з урахуванням глобальних викликів та цілей сталого розвитку, в той час як Україна визначає свою національну політику та стратегії з урахуванням внутрішніх потреб і пріоритетів країни.

На мою думку, співпраця МБРР з Україною має безліч переваг та позитивних наслідків, зокрема доступ до різних фінансових інструментів, таких як гранти, кредити та технічна допомога, залучення необхідних ресурсів для реалізації важливих проектів у різних сферах. Співпраця з МБРР відкриває Україні доступ до світових найкращих практик у сфері розвитку та управління. МБРР працює з багатьма країнами та організаціями і накопичує великий досвід у різних галузях, тому Україна використовує цей досвід для впровадження ефективних стратегій [29].

Щодо ініціатив, реалізованих Україною за підтримки МБРР, варто зазначити декілька основних, на мою думку, проектів. Ще у 2009 році Україна успішно завершила переговори з Міжнародним банком реконструкції та розвитку, отримавши позику у розмірі 60 млн. доларів для фінансування проекту реабілітації гідроелектростанцій. Ця позика виявилася надзвичайно

важливою, оскільки дозволила покращити надійність та стабільність роботи гідроенергетики на протязі наступних 30-40 років.

У 2011 році Верховна Рада затвердила гарантійні угоди, що передбачали додаткове фінансування для другого проекту розвитку експорту, укладені між Україною та Міжнародним банком реконструкції та розвитку. Головною метою цього проекту було подальше підтримання розвитку експортної діяльності приватного сектора української економіки. Це зумовлювало надання середньотривалого довгострокового фінансування для потреб підприємств, забезпечення доступу підприємств до дешевих ресурсів та сприяння подальшому розвитку фінансового сектора України, що задовольняв потреби національної економіки в довгострокових ресурсах [30].

У 2012 році було ухвалено закон «Про ратифікацію Гарантійної угоди (Додаткове фінансування для Другого проекту розвитку експорту)», який був підписаний між Україною та Міжнародним банком реконструкції та розвитку. Основною метою цього закону було продовження позитивного розвитку попередніх експортних проектів, зокрема проекту ПРЄ-2, та забезпечення підтримки потенціалу розвитку української економіки шляхом залучення довгострокових ресурсів.

Розвиток фінансового сектора України, зокрема у контексті задоволення потреб національної економіки в довгострокових ресурсах, сприяє зміцненню фінансової стабільності, розширенню доступу до фінансових послуг та підтримці економічного зростання. В цілому, ці заходи мають позитивний вплив на реалізацію соціально-економічних прав людини, зокрема права на працю, належні умови праці, підприємництво та розвиток економічних можливостей [31].

У 2021 році був започаткований проєкт під назвою «Підвищення якості вищої освіти в Україні шляхом досягнення результатів». Цей проєкт передбачав підписання кредитної угоди на 200 млн доларів між Україною та Міжнародним банком реконструкції та розвитку. В рамках угоди планувалося вибрати вищі навчальні заклади, які отримають фінансування для закупівлі сучасного

обладнання, створення лабораторій для студентів та науковців, а також проведення ремонтних робіт з метою підвищення ефективності освітнього простору в університеті [32]

Тобто, в цьому проекті висвітлювалося забезпечення соціально-економічних прав людини, а саме права на освіту, розвиток, рівні можливості та працю. Проект спрямовував фінансові ресурси на покращення освітнього простору в університетах, що сприяло створенню рівних умов для студентів та науковців незалежно від їх соціального статусу. Забезпечення доступу до сучасного обладнання та лабораторій створює рівні можливості для отримання якісної освіти та розвитку академічної кар'єри. Безумовно важливо зазначити й співпрацю МБРР та України в умовах воєнного стану. Світовий банк 20 грудня 2022 р. оголосив, що надасть додаткове фінансування у вигляді позики Міжнародного банку реконструкції та розвитку (МБРР) в розмірі 500 млн дол. США. Ця сума підтримана гарантіями Великої Британії та мобілізована в рамках проекту PEACE [33].

Додаткові 500 млн дол. США кредитних коштів МБРР на реалізацію проекту PEACE допоможуть урядові України у фінансуванні видатків, пов'язаних з виплатою допомоги сім'ям з дітьми, заробітної плати державним службовцями, комунальних платежів. Надзвичайно важливо забезпечити збереження цих державних послуг під час війни, щоб мінімізувати втрати людського капіталу й забезпечити відновлення країни та її економіки після війни [34].

Ще одним прикладом є Проект «Зміцнення системи охорони здоров'я та збереження життя», який був розроблений з метою поліпшення та зміцнення системи первинної медичної допомоги, задоволення зростаючих потреб, пов'язаних із наданням послуг у ситуації війни, покращення психічного здоров'я громадян, відновлення та посилення послуг у лікарнях з обмеженими можливостями, а також підтримка розвитку ключових закладів охорони здоров'я. Початкове фінансування проекту включає кредит Міжнародного банку реконструкції та розвитку (МБРР) у розмірі 100 млн євро, який

гарантується урядом Іспанії, а також грант Глобального фонду з фінансування програм для жінок, дітей та підлітків (GFF) у розмірі 10 млн доларів США [33].

Також, 10 лютого 2023 року, була підписана Грантова угода між Україною та Міжнародним банком реконструкції та розвитку (МБРР) щодо проекту під назвою «Відновлення критично важливої логістичної інфраструктури та мережевого сполучення (RELINC)».

Довгострокова співпраця та побудова партнерських відносин між Міжнародним банком реконструкції та розвитку та Україною мають велике значення для ефективного розвитку країни. Така співпраця відкриває широкі можливості для України у забезпеченні стійкого економічного зростання, соціального розвитку та політичної стабільності [35].

2.2. Співробітництво України з ЮНЕСКО в сфері прав людини: досвід та перспективи

Україна приєдналася до ЮНЕСКО 12 травня 1954 року і протягом цього періоду вона активно співпрацювала з цією організацією, ініціюючи різні міжнародні програми та проекти. Україна відіграла значну роль у просуванні ідеї використання засобів масової інформації для зміцнення миру, запобігання пропаганді війни, насильства та ворожнечі між народами. Це сприяло прийняттю Декларації про расову дискримінацію в 1978 році [36, с.91-92].

Під час 27-ї сесії Генеральної конференції ЮНЕСКО у 1993 році Україна виступила з ініціативою розробки «Програми культури миру». Ця ініціатива стала основою для переорієнтації діяльності ЮНЕСКО на зміцнення її етичної місії та ролі в формуванні психології культури миру, створенні атмосфери довіри і толерантності. Протягом свого членства в ЮНЕСКО Україна чотири рази була обрана до Виконавчої ради - керівного органу організації [37, с.20].

Метою Організації є сприяння зміцненню миру і міжнародної безпеки шляхом підтримки співробітництва між народами у сферах освіти, науки, культури і комунікацій. Це співробітництво спрямоване на підтримку загальної поваги, справедливості, та дотримання прав людини та основних свобод, які

визначені в Статуті Організації Об'єднаних Націй. Організація прагне забезпечити ці цінності для всіх народів незалежно від їх раси, статі, мови і релігії.

Щодо міжнародних конвенцій та рекомендацій ЮНЕСКО, стороною яких є Україна, варто зазначити Всесвітню конвенцію про авторське право (1952 р.), Конвенцію про охорону культурних цінностей на випадок збройного конфлікту та Протоколи до неї (1954 р., 1999 р.), Конвенцію про визнання кваліфікацій з вищої освіти в європейському регіоні (1997 р.), Конвенцію про боротьбу із допінгом у спорті (2005 р.) та багато інших [38].

Правову базу співпраці між ЮНЕСКО та країнами-членами складають конституція ЮНЕСКО, договори та угоди, резолюції та рекомендації. Конституція ЮНЕСКО є основним документом, який визначає мету та цілі організації. У ній встановлено принципи співпраці між країнами-членами з метою зміцнення світового миру, розвитку освіти, науки, культури та сприяння взаєморозумінню між народами. Метою Конституції ЮНЕСКО є забезпечення співпраці та взаємодії між країнами-членами в різних сферах, які сприяють стійкому соціальному та економічному розвитку суспільства. Конституція ставить перед собою завдання сприяти обміну знаннями та ідеями, сприяти розвитку освіти та науки, підтримувати культурну різноманітність і сприяти розвитку комунікаційних засобів для покращення взаєморозуміння між народами. Цей документ відображає зобов'язання країн-членів працювати разом на благо людства, сприяючи сталому розвитку та зміцненню світового співтовариства [39].

Щодо порівняння стандартів ЮНЕСКО з національними підходами та політикою України, стандарти, прийняті ЮНЕСКО, встановлюють загальноприйняті норми та принципи, які сприяють розвитку суспільства у всіх країнах-членах. Україна, як активний учасник ЮНЕСКО, має зобов'язання забезпечити впровадження цих стандартів на національному рівні. Проте, при порівнянні стандартів ЮНЕСКО з національними підходами та політиками

України виникають питання щодо їх взаємодії та впливу на національну систему.

Одним з ключових аспектів порівняння стандартів ЮНЕСКО з національними підходами та політиками України є необхідність адаптації та контекстуалізації цих стандартів під особливості та потреби країни. Україна повинна враховувати свою культурну, історичну та соціальну специфіку при впровадженні стандартів, щоб забезпечити їх ефективне функціонування. Національні політики та підходи мають гармонійно поєднуватися з міжнародними стандартами, створюючи взаємодію та взаємовигідну співпрацю між ЮНЕСКО та Україною [40, с.12-13].

Україна, як країна-член ЮНЕСКО, потребує підтримку та співпрацю з організацією в різних важливих галузях. Однією з таких галузей є освіта. Україна визнає значення якісної освіти для піднесення громадськості. Співпраця з ЮНЕСКО допомагає Україні впроваджувати сучасні методи навчання, підвищувати рівень освіти та розвивати інклюзивні освітні практики.

Збереження культурної спадщини є ще однією важливою сферою, в якій Україна має потребу в підтримці та співпраці з ЮНЕСКО. Українська культурна спадщина має велике історичне та культурне значення, і збереження цієї спадщини є пріоритетом для країни. Співпраця з ЮНЕСКО допомагає впроваджувати ефективні заходи з охорони та відновлення пам'яток культури, зміцнювати свідомість населення щодо значення культурної спадщини та просувати культурний туризм.

Розвиток науки та інновацій є також однією з важливих сфер співпраці України з ЮНЕСКО. Україна приділяє велику увагу розвитку свого наукового потенціалу та досягнень і активно співпрацює з установою для обміну знаннями, проведення наукових досліджень та стимулювання інновацій. Ця співпраця сприяє зміцненню наукових програм та проектів, що сприяють розвитку країни та забезпечують її активну участь у глобальному науковому співтоваристві [41].

Список об'єктів Світової спадщини ЮНЕСКО в Україні є надзвичайно важливим, оскільки він підтверджує унікальність та значущість культурного, природного та історичного надбання країни. Цей список є міжнародним визнанням цінності та незамінності об'єктів для всього світового співтовариства. Список об'єктів Світової спадщини ЮНЕСКО в Україні станом на 2023 рік налічує 8 найменувань, що приблизно становить 0,69% від загальної кількості об'єктів Світової спадщини у світі (1157 станом на 2023 рік). Включення об'єктів до Списку Світової спадщини ЮНЕСКО підвищує їх престиж та репутацію на міжнародному рівні. Це сприяє залученню уваги світової спільноти, туристів та дослідників, що сприяє розвитку культурного обміну та підтримці зовнішніх інвестицій [42].

Наразі в Україні триває війна, дії агресора мають серйозний вплив на сферу культури, спадщини та освіти. Війна призводить до низки наслідків, які суттєво пошкоджують культурні цінності, спадщину та освітні системи країни. Окрім того, що наразі руйнуються школи, велика частина людей вимушено стали біженцями, існують перебої в роботі освітніх закладів через повітряну тривогу та ракетні атаки, є проблема втрати навчальних матеріалів, а діти, які перебувають під впливом війни, на окремих територіях навіть позбавлені можливості отримати повноцінну освіту, систематично руйнуються цінні архітектурні споруди, музеї, бібліотеки, пам'ятники та інші культурні об'єкти. Все це є результатом прямих обстрілів, та навмисного знищення.

Щодо проектів ЮНЕСКО задля забезпечення соціально економічних прав людини з травня 2023 року, з огляду на значні збитки, завдані культурному сектору в Україні, ЮНЕСКО розпочинає нову програму підготовки українських фотожурналістів для репортажів про культурне життя в контексті війни та документування збитків понад 50 об'єктів культурної спадщини. ЮНЕСКО співпрацюватиме з 65 українськими журналістами по всій країні, щоб задокументувати та перевірити збитки, завдані понад 50 культурним об'єктам, а також забезпечити незалежне фото-журналістське висвітлення впливу війни на

культурний сектор у партнерстві з Інститутом масової інформації (ІМІ) та за координації з Міністерством культури [43].

ЮНЕСКО проводить відповідальну оцінку пошкоджень культурним цінностям, шляхом систематичного перевіряння інформації з декількох надійних джерел. Ці оцінки є публічними даними, які будуть регулярно оновлюватися, і не накладають на Організацію жодних зобов'язань. Крім цього, ЮНЕСКО спільно з партнерськими організаціями розробляє механізми незалежної та координованої оцінки даних в Україні, включаючи аналіз супутникових знімків, відповідно до положень Гаазької конвенції про захист культурних цінностей під час збройного конфлікту 1954 року. Станом на 17 травня 2023 року ЮНЕСКО підтвердила пошкодження 256 об'єктів з 24 лютого 2022 року – 110 релігійних об'єктів, 22 музеї, 92 будівлі, що представляють історичний та/або художній інтерес, 19 пам'ятників, 12 бібліотек, 1 архів [44].

Щодо проектів ЮНЕСКО задля забезпечення соціально економічних прав людини з травня 2023 року, з огляду на значні збитки, завдані культурному сектору в Україні, ЮНЕСКО розпочинає нову програму підготовки українських фотожурналістів для репортажів про культурне життя в контексті війни та документування збитків понад 50 об'єктів культурної спадщини. ЮНЕСКО співпрацюватиме з 65 українськими журналістами по всій країні, щоб задокументувати та перевірити збитки, завдані понад 50 культурним об'єктам, а також забезпечити незалежне фотожурналістське висвітлення впливу війни на культурний сектор у партнерстві з Інститутом масової інформації (ІМІ) та за координації з Міністерством культури [43].

Ще одним прикладом є спеціальна ініціатива «Програми підтримки українських митців» у рамках Heritage Emergency Fund. Ця програма надає фінансову допомогу українським митцям, спрямовану на забезпечення безперервності їх творчості та доступу до культурного життя, а також на збереження живої спадщини у регіоні. Шляхом цієї ініціативи, ЮНЕСКО прагне активно підтримувати творчість українських митців та сприяти збереженню культурного багатства регіону.[45]

У січні 2023 року Одесу включено до Списку всесвітньої спадщини ЮНЕСКО, оскільки цей об'єкт знаходиться під загрозою знищення. Відразу після цього ЮНЕСКО негайно вжила невідкладних заходів на місцях, щоб допомогти забезпечити захист цього об'єкта. Організація, зокрема, здійснила реставрацію пошкоджень, завданих Одеському музею образотворчого мистецтва та Одеському музею сучасного мистецтва під час війни. Крім того, ЮНЕСКО надала необхідне обладнання для оцифрування майже 1000 творів мистецтва та документальних матеріалів з колекції Одеського державного архіву. Було також поставлено обладнання для захисту будівель та відкритих художніх інсталяцій. Ці заходи є частиною загального плану дій ЮНЕСКО в Україні, в рамках якого вже мобілізовано понад 18 мільйонів доларів США на розвиток освіти, науки, культури та інформаційних проектів. ЮНЕСКО віддана підтримці та відновленню культурного спадщини в Україні, щоб забезпечити його збереження та доступ до нього для нащадків [46].

Тобто, окрім того, що допомога організації під час війни є дуже важливою, дії ЮНЕСКО також сприяють економічному зростанню та розвитку в країні. Збереження та відновлення культурної спадщини привертає увагу громадськості, сприяючи розвитку туристичної галузі та створенню робочих місць. Крім того, культурна спадщина може стати джерелом інновацій та підтримки суспільного підприємництва, що сприяє економічному зростанню та підвищенню добробуту населення та підтримки під час війни.

2.3. ВООЗ та Україна: співпраця та досягнення в сфері соціально-економічних прав людини

Україна стала членом Всесвітньої організації охорони здоров'я у 1948 році, конкретніше 3 квітня 1948 року, коли приєдналась до Статуту ВООЗ. Однак з 1950 по 1991 рік Україна перебувала в періоді неактивного членства у цій організації. У 1992 році Україна відновила своє членство в ВООЗ. У Києві функціонує Представництво ВООЗ в Україні, що є важливим фактором у співробітництві між Україною та ВООЗ. У зв'язку з глобалізацією, таке

співробітництво має особливе значення, оскільки допомагає у вирішенні глобальних проблем у сфері охорони здоров'я та сприяє покращенню здоров'я населення. Статут – основний документ, який визначає мандат та цілі організації. Статут ВООЗ встановлює принципи співпраці з країнами-членами та іншими зацікавленими сторонами.

Щодо правової бази співпраці, ВООЗ приймає різноманітні нормативні акти, такі як рекомендації, резолюції та декларації, що встановлюють стандарти та принципи в галузі охорони здоров'я та соціально-економічних прав людини. Базова угода між Урядом України і Всесвітньою організацією охорони здоров'я про встановлення відносин технічного консультативного співробітництва є документом, який визначає основи співпраці між Україною та ВООЗ у сфері технічної підтримки і консультування. Ця угода встановлює механізми і процедури для обміну інформацією, експертної підтримки та консультаційних послуг, наданих ВООЗ Україні. Вона дозволяє Україні отримати доступ до міжнародних експертів, технічних знань та найкращих практик у галузі охорони здоров'я. Завдяки цій угоді, Україна отримує допомогу ВООЗ у розробці та реалізації стратегій охорони здоров'я, поліпшенні системи медичної допомоги та впровадженні міжнародних стандартів. Технічне консультативне співробітництво сприяє підвищенню якості та доступності медичних послуг для громадян України [47].

Співробітництво України з ВООЗ спрямоване на забезпечення конституційного права кожного громадянина України на охорону здоров'я, медичну допомогу та медичне страхування. Здійснюється переважно через Європейське регіональне бюро (ЄРБ) згідно з рамковими дворічними угодами, що укладаються між Україною та ЄРБ. В угодах визначаються пріоритетні напрями співробітництва, на які виділяються кошти з основного бюджету ВООЗ на підтримку заходів на рівні країни.

Захист права на здоров'я і доступу до медичних послуг має бути забезпечений завжди, навіть більше під час війни, у таких небезпечних умовах важливо зберігати цілісність медичної інфраструктури, включаючи медичних

працівників, служби екстреної допомоги, пацієнтів, медикаментів, транспортних засобів та медичних закладів. Особливо критичним є забезпечення постачання життєво важливих медичних засобів тим, хто їх найбільше потребує. ВООЗ продовжує надавати значну підтримку для задоволення невідкладних потреб у сфері охорони здоров'я.

З самого початку війни Всесвітня організація охорони здоров'я надіслала понад 316 тонн гуманітарної допомоги до України. Медична система країни зазнала надзвичайно серйозних пошкоджень внаслідок вторгнення росії. Згідно з доповіддю «Війна в Україні: доповідь про ситуацію від офісу ВООЗ в Україні», на квітень 2023 року, у гуманітарне реагування у сфері охорони здоров'я було залучено 221 партнера. З цієї кількості, 64 є активними членами, 9 - асоційованими, а 148 - спостерігачами. Також було оновлено платформу моніторингу Плану гуманітарного реагування на поточний рік. Це було зроблено з метою підвищення підзвітності та ефективності реагування, завдяки наданню більш детальної інформації для координації дій партнерів [48].

2.4 Співпраця спеціалізованих установ ООН та України у сфері захисту соціально-економічних прав в умовах воєнного стану

24 лютого 2022 року Указом Президента України № 64/2022 було введено воєнний стан. В указі президента сказано, що таке рішення прийнято Радою національної безпеки і оборони України через військову агресію Російської Федерації проти України. Указ прийнято відповідно до частини 20 статті 106 Конституції України та Закону України «Про правовий режим воєнного стану» (Стаття 2). Згідно з указом військове управління разом з Міністерством внутрішніх справ, іншими республіканськими та регіональними органами виконавчої влади, органами місцевого самоврядування забезпечує оборону України, громадську безпеку та інтереси держави відповідно до Закону України «Про правовий режим воєнного стану» [49].

Військова агресія рф проти України має руйнівні наслідки для соціально-економічних прав народу України. Як зазначено вище, Україна змушена була

ввести воєнний стан, який виявився необхідним для забезпечення безпеки та стабільності в умовах військового конфлікту.

Звісно, війна має серйозний негативний вплив на соціально-економічні права населення та спричиняє значні порушення прав людини. Війна призводить до втрат життя людей. Це порушує найфундаментальніше право людини – право на життя. Напад спричиняє значні руйнування, економічний занепад та переривання постачання харчових продуктів, води, енергії, медичної допомоги та інфраструктури. Це порушує право на достатній життєвий рівень, включаючи доступ до харчування, проживання, медичного обслуговування та навіть освіти.

Військова агресія Росії призводить до масових порушень прав людини, таких як насильство, знущання, примусове переміщення та інші форми фізичного та психологічного насильства. Це порушує право на особисту безпеку та захист від насильства. Систематично порушуються права на отримання якісної освіти та доступ до навчання, адже Росія знищує школи, університети та загалом освітню інфраструктуру. Також постійне руйнування підприємств, що порушує право людей на працю та справедливі умови праці.

Загалом, перше, з чим зіштовхнувся український народ, було порушення права людей на свободу переміщення, включаючи право шукати притулок та захист у інших країнах, адже війна призвела до масового вимушеного переміщення населення, біженства та внутрішнього переселення.

Безперечно, військовий напад призвів до зупинки соціального і економічного розвитку країни, а також до втрати інфраструктури та ресурсів. Це порушує право країни та її населення на самостійне визначення свого розвитку та політичного, економічного і соціального самовизначення.

Під час воєнного стану, безумовно, існує можливість обмежувати свободу пересування, проводити більш суворі перевірки особистих документів та оглядати речі, транспортні засоби, багаж, житлові та офісні приміщення (відповідно до статті 8, пункти 6-10). Воєнний стан також припиняє можливість змін до Конституції, проведення референдумів, організацію страйків та

проведення масових зібрань, таких як мітинги (відповідно до статті 19). Додатково, уряд отримує право контролювати засоби масової інформації, забороняти продаж зброї, алкогольних напоїв та інших отруйних речовин, регулювати виробництво ліків та вилучати радіоактивні матеріали (відповідно до статті 8, пункти 1, 2, 3).

Крім того, може бути встановлена комендантська година, а особи можуть піддаватися "режиму перевірки" (відповідно до статті 8, пункти 1-6). Згідно з законом, громадяни України чоловічої статі віком від 18 до 60 років не можуть покидати місце постійного проживання без дозволу місцевої військової адміністрації (відповідно до статті 8, пункт 16) [50].

Проте, на мою думку, ці порушення прав людини можуть бути виправданими з точки зору забезпечення безпеки та виживання країни та її громадян, адже в умовах воєнного стану дотримання порядку та дисципліни може бути важливим для забезпечення ефективної оборони та безпеки населення. Умови воєнного стану, хоч і можуть обмежувати деякі права людини, спонукають людей шукати та користуватися альтернативними перевагами, які надає цивільне право. Наприклад, волонтерські об'єднання та громадські ініціативи, які допомагають забезпечувати базові потреби та захищати права людей.

Фігель Ю.О. досліджував питання обмежень прав людини в умовах воєнного стану. Науковець з'ясував, що обмеження прав і свобод в умовах воєнного стану, як правило, не стосуються основних прав громадян, обмежені за обсягом і часом дії та застосовуються лише на підставі відповідних нормативно-правових актів. Досліджено, що воєнний стан означає можливість законних обмежень прав і свобод громадян та тимчасове відхилення від положень Конвенції про захист прав людини і основоположних свобод та Конституції України [51].

Аналізуючи правову базу захисту прав людини в умовах воєнного стану, варто зазначити Женевську конвенцію 1949 року. Права, задекларовані в 4-й Женевській конвенції 1949 року, регулюють як відносини між державами в

період збройного конфлікту, так і відносини у зв'язку з такою боротьбою (режим поранених, військовополонених, укладення угод про перемир'я, підписання мирних договорів); включають заборону посягання на життя і фізичну недоторканність, в тому числі всі види вбивств, каліцтв, жорстокого поводження, тортур і катувань захоплення заручників; посягання на людську гідність, зокрема образливе та принизливе ставлення; засудження та застосування покарання без попереднього судового рішення, винесеного належним чином судом, за наявності судових гарантій, визнаних необхідними цивілізованими державами [52, с.141-142].

При цьому слід зазначити, що агресор свідомо порушує й положення Глави I Конвенції ООН про захист прав людини і основоположних свобод. Ці положення визнають невід'ємне право кожної людини на життя і повагу до неї, а також заборону катувань та примусової праці. Зазначаючи про обмеження прав і свобод людини, важливо уточнювати, що саме реалізація права підлягає обмеженням, а не саме право саме за собою. Це також відображено в Конвенції про захист прав людини і основоположних свобод, яка у статтях 8, 10, 11 закріплює положення, згідно з якими реалізація прав людини може бути обмежена лише в обмеженого числа випадків, передбачених законом, і це обмеження повинно бути необхідним у демократичному суспільстві в інтересах національної безпеки, громадського порядку, запобігання злочинам, охорони здоров'я та моралі, а також захисту прав і свобод інших людей.

Аналізуючи воєнні злочини, скоєні російськими збройними силами на території України, можна зробити висновок, що РФ також порушила положення Женевської конвенції про захист цивільного населення під час війни. Правоохоронні органи України фіксують факти розстрілів, катувань, повішення та згвалтувань цивільних осіб, у тому числі неповнолітніх, що в свою чергу призводить до геноциду українського народу. У цей час влада країни-агресора заперечує будь-які факти правопорушення і коментує його як свідому провокацію та інсценування з боку української влади.

Вважаю, що не може бути піддана сумніву позиція, згідно з якою існує потреба у співпраці спеціалізованих установ та України у сфері захисту соціально-економічних прав людини в умовах воєнного стану. Враховуючи складну ситуацію, що виникає під війни та введення воєнного стану, соціально-економічні права людей, що перебувають під впливом цих обставин значно порушуються. Спеціалізовані установи ООН можуть надати значний внесок щодо захисту та відновлення соціально-економічних прав людини, сприяючи впровадженню рекомендацій та механізмів, які сприяють забезпеченню соціально-економічних стандартів [52, с.233].

Перш за все, спеціалізовані установи ООН мають мандат з моніторингу та забезпечення дотримання прав людини під час воєнного стану. Вони проводять розслідування, збирають докази та документують порушення, спрямовуючи увагу на конкретні випадки насильства, катувань, примусових переміщень та інших порушень прав людини. Це важлива місія, яка допомагає притягнути винних до відповідальності та запобігти безкарності.

Крім того, спеціалізовані установи ООН забезпечують координацію гуманітарних дій та надання допомоги постраждалим від війни. Вони працюють на місцевому рівні, співпрацюючи з урядами, громадськими організаціями та міжнародними партнерами для організації ефективної гуманітарної допомоги, яка включає харчування, медичну допомогу, притулок та інші необхідні ресурси. Це допомагає забезпечити мінімальний рівень життя. Установи аналізують вплив конфлікту на економічний сектор, доступ до основних послуг, таких як освіта, охорона здоров'я, житло та зайнятість. Ця інформація є важливою для розробки стратегій відновлення після війни та планування довгострокових соціально-економічних програм.

Варто зазначити, що спеціалізовані установи ООН забезпечують розширення світової свідомості про гуманітарну кризу, яка виникла в результаті війни. Вони використовують свої комунікаційні можливості, зокрема засоби масової інформації та соціальні мережі, для звернення уваги глобальної громадськості на страждання людей та потребу в допомозі. Це сприяє

мобілізації ресурсів, грошових коштів та волонтерів для надання допомоги та підтримки постраждалим [53].

Загалом, роль спеціалізованих установ ООН під час воєнного стану полягає в захисті соціально-економічних прав людини та наданні гуманітарної допомоги. Вони забезпечують моніторинг порушень, координацію гуманітарних дій, нагляд за соціально-економічними наслідками та мобілізацію глобальної підтримки. Їх праця є важливою для забезпечення захисту та допомоги вразливим групам населення під час найважчих періодів військової агресії.

Насамперед, найбільшим обмеженням щодо здійснення моніторингу та збору спеціалізованими установами ООН доказів щодо порушень соціально-економічних прав в Україні є безпека співробітників установ. Адже війна створює небезпечні умови, де співробітники спеціалізованих установ можуть опинитися під загрозою. Це містить в собі можливість нападів та ризик викрадення, що обмежує їх здатність ефективно здійснювати моніторинг та збирати докази порушень. Тобто, у зоні воєнного конфлікту співробітники спеціалізованих установ ООН можуть бути піддані нападам та загрозам з боку збройних груп або збройних елементів, що ускладнює їх безпеку та роботу.

Також варто зазначити, введення обмежень щодо руху та комунікації. Встановлення контрольних пунктів обмежує рух спеціалістів ООН по території, перешкоджаючи їх здатності ефективно моніторити ситуацію та збирати докази порушень. Це охоплює перешкоди від військових блокпостів, обмеження на в'їзд до певних районів та заборону збирання інформації найбільшим обмеженням щодо здійснення моніторингу та збору спеціалізованими установами ООН доказів щодо порушень соціально-економічних прав в Україні є безпека співробітників установ найбільшим обмеженням щодо здійснення моніторингу та збору спеціалізованими установами ООН доказів щодо порушень соціально-економічних прав в Україні є безпека співробітників установ зоні [54].

Ще з 2014 року НА активно займається інтенсивною пропагандою та поширенням дезінформації. Метою є спотворення фактів та зміна «картини» порушень прав людини, які вона безпосередньо вчиняє на території України. Це створює складнощі для спеціалізованих установ у встановленні правдивих фактів та підтвердженні порушень.

Маю на меті підкреслити, що існує також таке обмеження, як блокування співпраці та сприйняття установ. Тобто агресор намагається блокувати співпрацю та сприйняття спеціалізованих установ ООН, включаючи відмову від співпраці з їхніми представниками, відмову від надання доступу до конкретних місць та приховування відомостей про порушення прав людини. Це ускладнює здійснення моніторингу, оскільки спеціалізовані установи потребують активної співпраці з урядом та доступу до важливих джерел інформації.

Наразі існує проблема забезпечення більшої ефективності механізмів звітності про порушення соціально-економічних прав людини в умовах воєнного стану. Систематичне складання звітів, донесення інформації спеціалізованим установам ООН, виконання рекомендацій, що надаються для покращення ситуації, створення спільних баз даних та забезпечення доступу до необхідної інформації є нагальною проблемою сьогодення [53].

Здійснення цілеспрямованих зусиль задля підвищення освіченості громадян про їх права та свободи, а також про механізми, якими можна захищати ці права в умовах воєнного стану. Наприклад проведення інформаційних кампаній, тренінгів та семінарів, спрямованих на поширення знань про міжнародні стандарти прав людини та роль спеціалізованих установ ООН у їх захисті. На мою думку, тут варто зазначити співпрацю не лише зі спеціалізованими установами ООН, а й з іншими міжнародними організаціями для залучення експертів та консультантів у сфері захисту соціально-економічних прав людини. Адже їхні знання, досвід та рекомендації можуть виявитися вельми корисними у розробці та впровадженні політик і програм, спрямованих на покращення ситуації.

Як зазначалося раніше, безпека персоналу є основним питанням у роботі спеціалізованих установ ООН. Працівники цих установ знаходяться у високому ризику, зокрема, під час виконання місій на території, де діє воєнний стан. Для забезпечення їхньої безпеки необхідно вживати заходи щодо тренування персоналу у питаннях безпеки, надання необхідного обладнання та захисних засобів, а також забезпечення медичного супроводу та евакуації в разі потреби. Це включає навчання виконанню безпечних практик, розумінню протоколів поведінки під час конфліктів та наданням навичок для евакуації та переживання стресових ситуацій [55].

Також Варто зазначити захист об'єктів, що належать спеціалізованим установам ООН. Ці об'єкти можуть бути піддані атакам або руйнуванню через свою приналежність до міжнародних організацій. Для запобігання цьому, необхідно здійснювати відповідні заходи безпеки, такі як фізичний захист, системи спостереження та контролю доступу.

Щодо спеціальних програм забезпечення доступу до освіти та медичної допомоги для населення, яке перебуває на території, що окупована агресором, доступ до таких основних послуг стає надзвичайно важливим. У таких небезпечних умовах, спеціалізовані установи ООН грають важливу роль у забезпеченні цих послуг для вразливих груп населення.

Однією з найважливіших проблем, з якими стикаються ці установи, є забезпечення безпеки та доступу до території, окупованої агресором. Вони працюють у складних умовах, де ризик їхнього життя і здоров'я високий. Організації, такі як ЮНІСЕФ, забезпечують безпекові коридори та захисний супровід для гуманітарних працівників, щоб вони могли надавати необхідну допомогу вразливому населенню. Освіта є ключовим аспектом розвитку та підтримки людей, особливо в умовах війни. Спеціалізовані установи ООН, такі як ЮНІСЕФ та ЮНЕСКО, розробляють та реалізують спеціальні програми, спрямовані на забезпечення доступу до якісної освіти для дітей, які постраждали від агресії. Вони створюють навчальні центри, постачають

навчальні матеріали та надають підтримку вчителям, щоб забезпечити неперервний доступ до освіти.

Окрім освіти, медична допомога є необхідною для збереження життя та поліпшення стану здоров'я населення. Спеціалізовані установи ООН, такі як Всесвітня організація охорони здоров'я, займаються наданням медичної допомоги вразливим групам населення. Вони встановлюють медичні пункти, лікарні та реагують на невідкладні потреби в медичній допомозі, такі як лікування поранених, надання превентивних вакцинацій та підтримка здоров'я матерів та новонароджених. UNICEF. Однак, існують виклики та перешкоди, з якими стикаються спеціалізовані установи ООН при забезпеченні доступу до освіти та медичної допомоги в умовах війни. Воєнний стан створює непередбачуваність та небезпеку, що ускладнює доставку допомоги та надання послуг. Конфліктні сторони можуть обмежувати доступ гуманітарних працівників до постраждалого населення або втручатися у їхню роботу. Неприбуття гуманітарної допомоги через перешкоди в безпеці може масштабувати гуманітарну кризу та погіршувати стан населення. Для забезпечення ефективної роботи спеціалізованих установ ООН, важливо забезпечити їхню безпеку та незалежність. Глобальні організації та держави повинні працювати разом для забезпечення умов для гуманітарних працівників. Крім того, згадані спеціалізовані установи ООН, такі як ЮНІСЕФ, ВООЗ є власними джерелами, які підтверджують їхню роль у забезпеченні освіти та медичної допомоги в умовах конфлікту. Для прикладу, веб-сайти ЮНІСЕФ (www.unicef.org) та ВООЗ (www.who.int) надають інформацію про їхню діяльність у гуманітарних кризах, включаючи зони військового конфлікту, де їхня робота є надзвичайно важливою для забезпечення доступу до освіти та медичної допомоги [56].

Крім цього, звіти та публікації організацій, що працюють у гуманітарній сфері, таких як «Глобальний звіт про освіту в сфері криз та конфліктів» ЮНЕСКО та «Світовий звіт про насильство та охорону здоров'я» ВООЗ,

можуть також слугувати джерелами для підтвердження важливості спеціальних програм забезпечення доступу до освіти та медичної допомоги.

Підсумовуючи, варто звернути увагу саме на зміцнення міжнародного правового забезпечення щодо захисту соціально-економічних прав, адже порушення соціально-економічних прав продовжує існувати в багатьох країнах. Проблеми, такі як бідність, безробіття, соціальна нерівність та обмеження доступу до освіти та медичного обслуговування, поширені у багатьох регіонах світу.

РОЗДІЛ 3. РОЗВИТОК ЗАКОНОДАВСТВА УКРАЇНИ ПІД ВПЛИВОМ МІЖНАРОДНО-ПРАВОВИХ СТАНДАРТІВ В СФЕРІ ЗАХИСТУ СОЦІАЛЬНО-ЕКОНОМІЧНИХ ПРАВ

3.1. Аналіз основних міжнародно-правових документів, які впливають на законодавство України в сфері соціально-економічних прав

Відповідно до статті 27 Віденської конвенції про право міжнародних договорів, аксіома принципу міжнародного права про те, що держава не може покладаючись на положення свого внутрішнього законодавства виправдовувати невиконання нею своїх міжнародно-правових зобов'язань. Причинами цього є те, що внутрішнє право є результатом власної та односторонньої волі відповідної держави, і така воля не може правомірно переважати над виконанням зобов'язань, що випливають із співдружності різних держав.

Єдиним винятком з цього принципу є дефект згоди, заснований на статті 46 Віденської конвенції, яка вказує, що внутрішньодержавне право точки зору міжнародного права, не означає, що міжнародне право буде заперечувати правову природу внутрішньодержавного права. Це означає, що єдине питання, яке виникає в рамках міжнародного права, полягає в тому, де внутрішнє право відповідає або не відповідає міжнародним зобов'язанням держави [57].

У більшості демократичних європейських держав на конституційному рівні закріплюється пріоритет міжнародного права над національним, підтвердженням цього є результат ратифікації норми міжнародних договорів, яким визначається, що норми національного законодавства не можуть ні суперечити нормам міжнародного права, ні скасовувати їх. Тобто, прогрес впливу міжнародного права на національну правову систему залежить від того, наскільки повністю воно відображає та пояснює закономірності міжнародного розвитку з урахуванням внутрішніх особливостей національного права, від правових інструментів держави, які є необхідними для ефективного регулювання суспільних відносин.

Міжнародне право забезпечує основу для співпраці, вирішує конфлікти та сприяє поширенню спільних цінностей серед націй. Механізми, за допомогою яких міжнародне право впливає на національне законодавство, різноманітні та багатогранні. Наприклад, звичаєве міжнародне право відноситься до загальноприйнятих практик і звичаїв, які держави повинні дотримуватися відповідно до правового обов'язку. Згодом, такі практики стають прийнятими нормами міжнародного права. Ці норми можуть впливати на національне законодавство, коли держави визнають їх і включають до своїх внутрішніх правових систем [57, с.101-102].

Договори та конвенції – офіційні угоди між державами, що встановлюють конкретні права, обов'язки та стандарти поведінки. Коли держава стає учасником договору або конвенції, вона бере на себе зобов'язання впроваджувати положення цих документів у свою внутрішню правову систему. Це зазвичай вимагає прийняття нових законів або внесення змін до існуючих. Наприклад, Конвенція про права дитини, прийнята Організацією Об'єднаних Націй, вплинула на розвиток національного законодавства, що забезпечує захист прав дітей у багатьох країнах.

Щодо основних міжнародно-правових документів, що впливають на законодавство України в сфері соціально-економічних прав, варто зазначити Загальну декларацію прав людини 1948 року, Міжнародний пакт про

економічні, соціальні та культурні права 1966 року, Європейську Соціальну Хартію, Договори Міжнародної організації праці та багато інших.

Наприклад, Загальна декларація прав людини містить в собі низку принципів та стандартів, які стосуються соціально-економічних прав людини. Загальна декларація прав людини закликає держави забезпечувати реалізацію соціально-економічних прав та вживати необхідних заходів для покращення життя суспільства. Вона наголошує на важливості встановлення справедливих умов праці, рівних можливостей у зайнятості, справедливої оплати праці та захисту від експлуатації. Крім того, декларація закликає до забезпечення доступу до освіти, культури та наукових досягнень, а також до забезпечення доступу до житла та створення належних умов проживання [59].

Аналіз зобов'язань України за Загальною Декларацією прав людини в сфері соціально-економічних прав охоплює кілька аспектів. Перш за все, Україна повинна вживати необхідних заходів для забезпечення гідного рівня життя своїх громадян. Це означає, що держава повинна працювати над забезпеченням доступу до основних потреб. Україна має забезпечити справедливі умови праці, рівні можливості у зайнятості, гідну оплату праці та захист від експлуатації. Держава повинна звертати особливу увагу на захист вразливих категорій населення, таких як діти, особи з інвалідністю, люди похилого віку та інші соціально-економічно вразливі групи.

Нині Конституція України, основний Закон нашої держави, увібрала фундаментальні положення Декларації, зокрема – про верховенство прав людини, рівність і непорушність прав, права людини на свободу і особисту недоторканість, на достатній рівень життя тощо. 60-річчя Загальної декларації прав людини: дотримання прав людини – пріоритет держави та суспільства [49].

Варто також зазначити Міжнародний пакт про економічні, соціальні і культурні права, який був ратифікований Україною 12 грудня 1973 р., набув чинності 3 січня 1976 р. В цьому документі зазначається, що кожна людина має право на достатній життєвий рівень, що включає доступ до їжі, одягу, житла та

охорони здоров'я. Він підкреслює важливість надання соціального забезпечення та систем підтримки для захисту людей та їхніх сімей від бідності та вразливості. Аналіз Міжнародного пакту про економічні, соціальні та культурні права підкреслює значні зобов'язання, які він покладає на держави. Він вимагає від держав вжиття відповідних заходів, включаючи законодавчі, адміністративні та судові дії, щоб забезпечити поступову реалізацію прав, викладених у пакті. Держави повинні виділяти ресурси та впроваджувати політику, яка надає пріоритет реалізації економічних, соціальних та культурних прав.

Згідно з преамбулою Міжнародного пакту про економічні, соціальні та культурні права, держави-учасниці визнають важливість статей пакту. Вони керуються розумінням того, що всі люди, як члени людської сім'ї, володіють гідністю, притаманною їй, і рівними та невід'ємними правами. Ці права служать основою свободи, справедливості та загального миру. Тобто Україна, як держава що ратифікувала цей пакт, визнає, що для досягнення вільної людської особистості, необхідно створити умови, які дозволять кожному користуватися своїми економічними, соціальними і культурними правами [60].

Ратифікуючи ці документи в національне законодавство, Україна демонструє свою прихильність до дотримання міжнародно визнаних стандартів і норм. Вплив цих документів поширюється на різні аспекти соціально-економічних прав, включаючи трудові права, соціальне забезпечення, рівність та доступ до основних послуг. Зазначені документи забезпечують постійний захист і просування соціально-економічних прав, сприяють створенню справедливого і рівноправного суспільства для всіх громадян.

3.2. Впровадження міжнародних стандартів в національне законодавство України

Українське законодавство, а саме Конституція України, визначає механізм укладання міжнародних договорів. Згідно зі статтею 9 Конституції, чинні міжнародні договори, на які Верховна Рада України надала згоду на

обов'язковість, є частиною національного законодавства України. Згідно зі статтею 106, Президент України представляє державу в міжнародних відносинах, керує зовнішньополітичною діяльністю держави, веде переговори і укладає міжнародні договори.

Однак, згідно зі статтею 85, у деяких випадках такі договори повинні отримати згоду Верховної Ради. Конституційний Суд України, за зверненням Президента України, народних депутатів України або Кабінету Міністрів України, дає висновки щодо відповідності діючих міжнародних договорів України Конституції України. Також висновки надаються для міжнародних договорів, які підлягають затвердженню Верховною Радою України згідно зі статтею 151 [49].

Щодо стадій укладення міжнародних договорів, процес укладання міжнародного договору можна умовно поділити на три етапи, Перший етап укладання міжнародного договору – прийняття тексту договору, передуює йому договірні ініціатива та надання повноважень. Перший етап укладання договору, який включає підготовку, розроблення, узгодження та прийняття тексту договору, вимагає певних дій. Процедура прийняття тексту договору безпосередньо регулюється статтею 9 Віденської конвенції 1969 року. В свою чергу процедура підтвердження остаточного варіанту тексту договору, що гарантує його незмінність, є процедурою підтвердження автентичності тексту договору. Останнім етапом укладання договору є підтвердження згоди щодо його обов'язковості, яке досягається шляхом підписання договору представником держави [56].

Підписання є формою вираження згоди стосовно обов'язковості договору та підтверджується підписом державного представника. Щодо ратифікації, це спосіб вираження згоди на обов'язковість договору через його затвердження вищим органом державної влади. Як зазначалося вище, відповідно до статті 9 КУ затвердження є формою вираження згоди на обов'язковість договору, який не вимагає ратифікації, шляхом схвалення його урядом або іншим компетентним органом. Важливо зазначити також приєднання як спосіб

вираження згоди стосовно обов'язковості договору. Цей спосіб дозволяє стороні, яка не брала участі в початковому укладенні договору, прийняти зобов'язання згідно з договором, якщо ця можливість передбачена у самому договорі або за домовленістю всіх учасників [49].

Згідно з постулатами загальної теорії права, закон може бути змінений шляхом ухвалення іншого закону, тоді як міжнародний договір, який є частиною національного законодавства, не може бути змінений новим законом, оскільки держава не може в односторонньому порядку змінювати свої зобов'язання за цим договором.

Тобто будь-яка зміна або доповнення до міжнародного договору вимагає згоди та погодження всіх залучених сторін, що виражається через встановлені процедури внесення змін до договору. Це забезпечує збереження прав та інтересів усіх сторін договору, а також підтримує стабільність і довіру до міжнародно-правової системи. Проте, деякі договори можуть передбачати можливість укладення наступних угод або протоколів, які можуть змінювати окремі положення або розширювати сферу дії договору без необхідності внесення до нього повних поправок [61, с.482].

Міжнародні договори створюють чітку правову базу. Коли держава стає стороною міжнародного договору, вона добровільно бере на себе юридичні зобов'язання, визначені положеннями договору. Ці зобов'язання стають невід'ємною частиною національного законодавства через процес ратифікації. Таким чином, міжнародні договори мають обов'язкову силу і вимагають від держав дотримуватися умов і виконувати взяті на себе зобов'язання, підкреслюючи важливість добросовісного виконання договірних зобов'язань. Необхідність взаємної згоди між сторонами договору відіграють вирішальну роль у будь-якому процесі внесення поправок. Визнання та повага до цих відмінностей має важливе значення для підтримання цілісності, стабільності та ефективності як національних правових систем, так і міжнародного правопорядку.

Щодо огляду законодавчих актів, які впроваджують міжнародні стандарти, варто зазначити Кодекси України, Закони України про освіту, національну поліцію, охорону дитинства, про запобігання та протидію домашньому насильству та багато інших. Вказуючи Укази Президента України, виділяють укази щодо першочергових заходів щодо захисту прав дітей, про концепцію розвитку кримінальної юстиції щодо неповнолітніх, про додаткові заходи із забезпечення гарантій реалізації прав та законних інтересів дітей та про заходи щодо забезпечення захисту прав і законних інтересів дітей.

З приводу постанов Кабінету Міністрів України, доцільно зауважити постанову про питання діяльності органів опіки та піклування, пов'язаної із захистом прав дитини, про затвердження Типового положення про центр соціально-психологічної реабілітації дітей, про затвердження Порядку розгляду заяв та повідомлень про вчинення насильства в сім'ї або реальну його загрозу та Національну стратегію реформування системи юстиції щодо дітей на період до 2023 року, затверджену Розпорядженням Кабінету Міністрів України [62].

3.3. Виявлення тенденцій та проблем у розвитку законодавства: проблеми імплементації

Розвиток національного законодавства є складним процесом, на який впливають різні фактори, як внутрішні, так і зовнішні. Для України зовнішні фактори відіграють значну роль у формуванні її правової бази та регулятивного середовища. Взаємопов'язаність економік, торгівлі та культурних обмінів зумовила необхідність адаптації національного законодавства до світових стандартів та вирішення транснаціональних проблем. У своєму прагненні до міжнародної конкурентоспроможності Україна зазнала впливу глобальних тенденцій, гармонізуючи своє законодавство з міжнародними нормами з метою залучення іноземних інвестицій, розвитку торговельного партнерства та сприяння економічному зростанню.

Приміром є антимонопольний комітет України, метою якого є гарантування державного захисту конкуренції в підприємницькій діяльності та

сфері публічних закупівель, він здійснює свою діяльність на підставі національного законодавства та регуляторних актів, а не міжнародних документів.

Проте існують міжнародні організації та угоди, які впливають на антимонопольну політику та її регулювання в Україні. Розглядаючи це питання влучно зазначити Додаток 2 до Угоди про заснування Світової організації торгівлі, який визначає правила та процедури, які використовуються для вирішення торговельних спорів між країнами-членами СОТ [63].

Приєднавшись до регіональних організацій і підписавши угоди, такі як угоди про вільну торгівлю та митні союзи, Україна взяла на себе зобов'язання привести своє законодавство у відповідність до регіональних стандартів і правил. Цей процес інтеграції передбачає гармонізацію законів, координацію політики та створення наднаціональних інституцій, які впливають на формулювання та імплементацію національного законодавства. Зокрема Угода про Асоціацію між Україною та Європейським Союзом є найширшим у своєму обсязі та тематичному охопленні міжнародно-правовим документом в історії України, а також найбільшим міжнародним договором. Вона встановлює новий формат відносин між Україною та ЄС на основі «політичної асоціації та економічної інтеграції» і виступає стратегічним орієнтиром для системних соціально-економічних реформ в Україні. Угода передбачає створення глибокої та всеохоплюючої зони вільної торгівлі між Україною та ЄС, що стає правовою основою для вільного переміщення товарів, послуг, капіталу між Україною та ЄС [63, с.125].

Поряд з тим, участь України у міжнародних договорах та конвенціях суттєво впливає на її законодавчу базу. Приєднуючись до цих угод, Україна бере на себе юридичні зобов'язання та інкорпорує положення договорів у своє національне законодавство. Ці договори охоплюють широкий спектр сфер, включаючи права людини, захист навколишнього середовища, торгівлю та права інтелектуальної власності. Імплементація міжнародних договірних

зобов'язань часто вимагає прийняття нових законів або внесення змін до існуючих, щоб забезпечити відповідність міжнародним стандартам і нормам.

Двосторонні та багатосторонні торговельні угоди, інвестиційні договори та економічні партнерства формують правове середовище для торгівлі, інвестицій та підприємницької діяльності. Законодавство України відображає необхідність створення привабливого інвестиційного клімату, захисту прав інтелектуальної власності, сприяння транскордонній торгівлі та забезпечення чесної конкуренції, що сприяє економічному розвитку та інтеграції у світову економіку. Враховуючи ці фактори, Україна приводить своє законодавство у відповідність до міжнародних стандартів, залучає іноземні інвестиції та сприяє економічному зростанню. Стратегічна адаптація та постійна оцінка впливу зовнішніх факторів сприяють розвитку надійної та прогресивної національної законодавчої бази [64, с.127].

Щодо адміністративних та організаційних перешкод, розвиток законодавства в будь-якій країні є динамічним процесом, який стикається з різними тенденціями та викликами. З приводу України, імплементація законодавства стикається зі значними перешкодами у вигляді адміністративних та організаційних перепон. Імплементація стикається з кількома ключовими проблемами, які перешкоджають її ефективності.

Однією з головних проблем є відсутність координації та узгодженості між різними державними установами, відповідальними за виконання законів. Такий поділ часто призводить до дублювання юрисдикції, суперечливих тлумачень і затримок у прийнятті рішень, що в кінцевому підсумку перешкоджає ефективному впровадженню законодавства.

Слід додати, що значною перешкодою є відсутність чітких інструкцій та правил щодо виконання певних законів. Нечіткі або двозначні положення законодавства часто призводять до непослідовного тлумачення та дискреційного прийняття рішень адміністративними органами.

Наприклад у Законі України «Про Вищу раду юстиції» відсутня визначена правова норма, яка би регулювала термін перебування на посаді заступника

Голови Вищої ради юстиції. Внаслідок цього, виникає прогалина в нормативно-правовому регулюванні діяльності Вищої ради юстиції щодо цього питання. Брак ясності створює невизначеність і залишає простір для корупції, підриваючи довіру суспільства до правової системи та перешкоджаючи досягненню бажаних результатів від застосування законодавства [65].

Крім того, до проблем, з якими стикається Україна, додається обмежена поінформованість громадськості щодо процесу імплементації. Відсутність ефективних комунікаційних та інформаційно-просвітницьких програм перешкоджає розумінню правових зобов'язань громадянами, бізнесом та іншими зацікавленими сторонами. Це призводить до недостатнього дотримання законодавства, а також до труднощів у моніторингу та оцінці ефективності впроваджених законів. У 2019 році були проведені всеукраїнські соціологічні дослідження щодо ставлення і поінформованості громадськості стосовно вступу України до ЄС та НАТО. Як зазначає Центр стратегічного розвитку територій, за результатами опитування, 78% громадян вважають себе добре ознайомленими з питаннями, що стосуються Європейського Союзу, і мали досвід з ознайомленням публікацій та інформаційних матеріалів, пов'язаних з ЄС (62%). Близько третини українців виявили наявність спрямованих інформаційних кампаній. Загалом, 72% опитаних з різних регіонів вбачають необхідність отримання більшої кількості інформації про Європейський Союз та процес євроінтеграції.

При цьому, роль державних інституцій у забезпеченні ефективної імплементації є центральною. У будь-якій країні ефективна реалізація законів і політики має вирішальне значення для підтримання соціального порядку, відстоювання справедливості та сприяння добробуту її громадян. Державні інституції відіграють ключову роль у цьому процесі, забезпечуючи належне виконання та дотримання законодавства [66].

Виконавча влада, до складу якої входять різні міністерства, відомства та агентства, відіграє життєву важливу роль у впровадженні законодавства та політики. Вони відповідають за втілення положень законів у конкретні

ініціативи та програми. Завдяки ефективній координації та розподілу ресурсів виконавча влада забезпечує реалізацію цілей законодавства на місцях. Аналогічним чином судова влада, як незалежна гілка влади, забезпечує справедливе та неупереджене застосування закону. Вона відіграє важливу роль у тлумаченні законодавства, вирішенні спорів та підтримці верховенства права. Надаючи засоби правового захисту та вирішуючи справи, судова влада захищає права та інтереси фізичних і юридичних осіб. Її рішення та судові вирокі створюють прецеденти, які спрямовують майбутні зусилля з імплементації та забезпечують підзвітність державних інституцій [63, с.129].

На мій погляд варто також зазначити опір змінам, який є поширеною проблемою, з якою стикаються під час імплементації нових законів і політик. Державні установи можуть зіткнутися з опозицією з боку різних зацікавлених сторін, які чинять опір запропонованим змінам. Цей опір може бути зумовлений особистими інтересами, страхом зриву або небажанням адаптуватися до нових практик. Подолання опору вимагає ефективної комунікації, залучення зацікавлених сторін та проактивних заходів для вирішення проблем і надання підтримки протягом перехідного періоду.

Зі сказаного раніше випливає, що вирішення цих проблем вимагає комплексного підходу, який передбачає розподіл ресурсів, проведення адміністративних реформ, посилення співпраці, залучення зацікавлених сторін та ініціатив з інформування громадськості.

ВИСНОВКИ

Таким чином, Організація Об'єднаних Націй відіграє вирішальну роль у вирішенні глобальних проблем та сприянні міжнародному співробітництву. Концепція спеціалізованих агентств в рамках ООН ще більше підвищує її ефективність і здатність вирішувати різноманітні проблеми. Ці спеціалізовані установи, класифіковані за сферами діяльності, охоплюють широкий спектр галузей. Існування спеціалізованих агентств в рамках ООН демонструє прихильність організації до вирішення складних глобальних проблем. Маючи спеціалізовані агентства, ООН забезпечує цілеспрямований і комплексний підхід до вирішення глобальних проблем. Ці установи володіють спеціальними знаннями, технічним досвідом та мережами, що дозволяє їм формулювати ефективні стратегії, проводити дослідження, надавати допомогу та впроваджувати програми в глобальному масштабі.

Важливо зазначити, що успіх спеціалізованих установ залежить від підтримки та участі держав-членів, а також від виділення достатніх ресурсів і фінансування. ООН та її спеціалізовані установи повинні і надалі надавати пріоритет співпраці, прозорості та підзвітності, забезпечуючи відповідність своїх дій загальним цілям миру, безпеки та сталого розвитку. Крім того, вони слугують платформами, на яких держави-члени можуть об'єднуватися,

обмінюватися знаннями та спільно розробляти рішення для вирішення нагальних глобальних проблем. Завдяки цим спільним зусиллям спеціалізовані установи сприяють сталому розвитку та добробуту націй в усьому світі.

Міжнародний банк реконструкції та розвитку відіграє вирішальну роль у просуванні соціально-економічних прав людини в Україні. Завдяки своїм різноманітним ініціативам та фінансовій підтримці МБРР зробив значний внесок у розвиток та покращення соціально-економічних умов в країні. Надаючи фінансування інфраструктурним проектам, програмам подолання бідності та ініціативам сталого розвитку, МБРР допоміг створити сприятливе середовище для реалізації прав людини в Україні.

Крім того, співпраця України з Організацією Об'єднаних Націй з питань освіти, науки і культури у сфері прав людини відіграла важливу роль у просуванні освіти в галузі прав людини, культурного розмаїття та захисту культурної спадщини. ЮНЕСКО підтримали Україну у зміцненні її правової бази, просуванні інклюзивної освіти та збереженні її багатой культурної спадщини.

На мою думку, зараз ми бачимо багатообіцяючі перспективи для подальшої співпраці України з МБРР та ЮНЕСКО у сфері прав людини. Використовуючи досвід і ресурси цих міжнародних організацій, Україна може ще більше зміцнити свою систему захисту прав людини, покращити соціальні та економічні умови, а також сприяти інклюзивності та різноманітності. Співпраця з МБРР може сприяти реалізації соціально-економічних прав, тоді як партнерство з ЮНЕСКО може продовжувати підтримувати Україну у збереженні її культурної спадщини та просуванні освіти в галузі прав людини.

Для того, щоб максимізувати потенційні вигоди від цих партнерств, Україні необхідно зберігати тверду прихильність принципам прав людини та забезпечувати ефективну реалізацію політик і програм. Також важливо сприяти створенню атмосфери діалогу та співпраці між державними установами, організаціями громадянського суспільства та міжнародними зацікавленими сторонами. Працюючи разом, Україна, МБРР та ЮНЕСКО можуть

продовжувати просувати справу захисту прав людини, створювати можливості для сталого розвитку та покращувати життя людей в Україні.

Щодо співпраці між Всесвітньою організацією охорони здоров'я та Україною у сфері соціально-економічних прав людини, маємо значні досягнення. Участь ВООЗ відіграла важливу роль у просуванні та захисті прав людини в Україні, особливо в контексті соціально-економічного розвитку. Завдяки спільним зусиллям Україна та ВООЗ реалізували різні ініціативи, спрямовані на покращення доступності медичної допомоги, вирішення проблем громадського здоров'я та підвищення загального добробуту населення. Рекомендації ВООЗ допомогли Україні сформулювати ефективну політику, зміцнити системи охорони здоров'я та просувати соціально-економічні права в країні.

Наразі, під час війни, співпраця між спеціалізованими установами Організації Об'єднаних Націй та Україною стає ще більш важливою. В умовах воєнного стану захист соціально-економічних прав набуває першочергового значення, оскільки він безпосередньо впливає на добробут і засоби до існування окремих осіб і громад. Спеціалізовані установи Організації Об'єднаних Націй, працюючи в координації з Україною, надають життєво важливу підтримку та експертну допомогу в забезпеченні дотримання соціально-економічних прав навіть у складних обставинах. Використовуючи досвід цих установ, Україна посилює свою спроможність вирішувати соціально-економічні проблеми, пом'якшити вплив війни на вразливі верстви населення та максимально намагається створити середовище, що сприяє реалізації прав людини.

Аналіз основних міжнародно-правових документів, які впливають на законодавство України у сфері соціально-економічних прав, підкреслює відданість країни дотриманню та просуванню основоположних прав людини. Ці міжнародно-правові документи слугують важливою основою для спрямування законодавчих та політичних зусиль України, спрямованих на забезпечення соціально-економічного добробуту та рівних можливостей для її громадян.

Одним з таких впливових документів є Загальна декларація прав людини, яка встановлює основні права і свободи, що мають бути гарантовані кожній людині. Україна, як член Організації Об'єднаних Націй, визнала і підтвердила свою відданість цим правам, включивши їх у своє національне законодавство. Крім того, Міжнародний пакт про економічні, соціальні та культурні права (МПЕСКП) відіграє важливу роль у формуванні підходу України до соціально-економічних прав. Цей пакт підкреслює важливість забезпечення достатнього рівня життя, доступу до охорони здоров'я, освіти та соціального забезпечення для всіх людей. Приєднання України до МПЕСКП підкреслює її відданість створенню інклюзивного суспільства, яке ставить на перше місце добробут і розвиток свого населення.

Хоча ці міжнародно-правові документи створюють міцну основу для захисту соціально-економічних прав в Україні, країні вкрай важливо забезпечити ефективне впровадження та дотримання законодавства. Це вимагає постійних зусиль, спрямованих на зміцнення інституційної спроможності, підвищення обізнаності та сприяння співпраці між різними зацікавленими сторонами, включаючи державні органи та організації громадянського суспільства.

Таким чином, аналіз основних міжнародно-правових документів, що вплинули на законодавство України у сфері соціально-економічних прав, свідчить про відданість країни дотриманню основоположних прав людини та сприянню справедливому соціально-економічному розвитку. Рухаючись уперед, Україні вкрай важливо продовжувати докладати зусиль для ефективної імплементації цих законодавчих положень та співпраці з відповідними зацікавленими сторонами, щоб забезпечити повну реалізацію соціально-економічних прав та загальний розвиток свого суспільства.

Інтеграція міжнародних стандартів у національне законодавство дозволяє Україні скористатися найкращими світовими практиками та досвідом. Це дає можливість країні спиратися на колективну свідомість міжнародної спільноти, використовуючи багатство знань і досвіду для вирішення проблем і

формування правової системи, яка відображає сучасні цінності та прагнення. Приймаючи міжнародні стандарти, Україна посилює свій правовий захист і гарантує дотримання прав та інтересів своїх громадян. Ці стандарти охоплюють широкий спектр сфер, включаючи права людини, охорону навколишнього середовища, трудові права та економічне управління.

Крім того, гармонізація національного законодавства з міжнародними стандартами сприяє співпраці та взаємодії з іншими країнами. Це полегшує взаєморозуміння, сприяє торгівлі та інвестиціям, а також створює основу для взаємодії з міжнародними організаціями. Приймаючи міжнародні норми, Україна позиціонує себе як відповідального глобального гравця і відкриває двері для посилення партнерства та можливостей для зростання.

Однак важливо визнати, що успішна імплементація міжнародних стандартів у національне законодавство вимагає ефективних механізмів правозастосування, достатніх ресурсів, а також прихильності до прозорості та підзвітності. Визначення тенденцій і проблем у розвитку законодавства висвітлює виклики, з якими стикається процес імплементації. Хоча законодавство слугує основою для формування суспільства та забезпечення порядку, його ефективність значною мірою залежить від успішної імплементації. Щоб подолати розрив між законодавчою базою та практичним застосуванням, Україна повинна інвестувати в розбудову потенціалу, сприяти підвищенню обізнаності та забезпечити залучення відповідних зацікавлених сторін.

Чіткі норми законодавства, залучення зацікавлених сторін, достатні ресурси, а також надійні механізми моніторингу та оцінки є життєво важливими для успішної імплементації. Вирішуючи ці проблеми, законодавець може подолати бар'єри та максимізувати вплив законодавства, що призведе до створення більш справедливого, рівного та впорядкованого суспільства.

СПИСОК ВИКОРИСТАНОЇ ЛІТЕРАТУРИ

1. Спеціалізовані установи ООН. *Pidru4niki*: веб-сайт. URL: <https://filmix.ac/series/drama/8002-smotret-onlajn-ranetki-5-sezon-serial-2010.html> (дата звернення: 10.04.2023).
2. Офіси, органи, агенції ООН, інформаційно-просвітницькі програми тощо. *United Nations*: веб-сайт. URL: <https://www.un.org/en/hate-speech/resources/un-related> (дата звернення: 10.04.2023).
3. Зубарева А.Є. Міжнародно-правовий статус Комітету ООН з прав людини [Текст] : автореф. дис. ... канд. юрид. наук : 12.00.11 / Зубарева Антоніна Євгенівна ; Нац. ун-т "Одес. юрид. акад.". - Одеса, 2015. - 20 с.
4. Жекало Г. І. Міжнародні організації у політичних протиріччях та конфліктах сучасної України: концепція досліджень / Г. І. Жекало // Гілея: науковий вісник. - 2014. - Вип. 86. - С. 330-334.
5. Історія Організації Об'єднаних Націй. Спеціальний миротворчий центр Національної академії внутрішніх справ: веб-сайт. URL: <https://smc.naiu.kiev.ua/pro-oon.html> (дата звернення: 12.04.2023).
6. Історія створення ООН як системи. Всесвітня історія. Освіта.ua. URL: https://osvita.ua/vnz/reports/world_history/31007/ (дата звернення: 12.04.2023).

7. Міжнародні організації: Навч. Посібник / За ред. Козака Ю.Г., Ковалевського В.В., Кутайні З. – К.: Центр учбової літератури, 2007. – 440 с.
8. Міжнародне публічне право: Навч. посіб. / За заг. ред. Теліпко В. Е. — К.: Центр учбової літератури, 2010. — 608 с.
9. Баймуратов М. О. Міжнародне публічне право: підручник. Київ; Одеса: Фенікс, 2018. 760 с.
10. The Food and Agriculture Organization (FAO). Головний сайт про агробізнес Latifundist: веб-сайт. URL: <https://latifundist.com/kompanii/1044-the-food-and-agriculture-organization> (дата звернення: 13.04.2023).
11. Глущенко С.І. Окремі аспекти міжнародно-правового регулювання сільського господарства для забезпечення продовольчої безпеки під час війни в Україні. *Юридичний науковий електронний журнал* - №8 – 2022 – с.563-566.
12. Всесвітній Поштовий Союз. Національна комісія, що здійснює державне регулювання у сферах електронних комунікацій, радіочастотного спектра та надання послуг поштового зв'язку: веб-сайт. URL: <https://nkrzi.gov.ua/index.php?r=site/index&pg=367&language=uk> (дата звернення: 13.04.2023).
13. Міжнародний банк реконструкції та розвитку (МБРР). Енциклопедія сучасної України: веб-сайт. URL: <https://esu.com.ua/article-65139> (дата звернення: 15.04.2023).
14. Герасимов Р.О. Природа і статус регламентів Міжнародної організації цивільної авіації ІКАО у міжнародному праві. *Науковий вісник Чернівецького університету: Збірник наукових праць. Серія: правознавство.* – Чернівці: Рута. - 2006. - Випуск 348 (2006) - С. 59-64.
15. Спеціалізовані установи системи ООН. StudFiles: веб-сайт. URL: <https://studfile.net/preview/7900346/page:63/> (дата звернення: 17.04.2023).
16. Скрипник О. М. Історія міжнародних організацій. Навчальний посібник. – Умань: ПП Жовтий О.О., 2011 – 226 с.

17. Салтинський В.В. Особливості організації кредитування національних економік Міжнародним валютним фондом / В.В. Салтинський // Фінанси України. – 2009. – № 32. – С. 65–67.

18. Зараховський О. Культурна спадщина як туристично-екскурсійний ресурс: основні категорії та класифікаційні ознаки. Вісник Київського національного університету культури і мистецтв. Серія : Туризм 2019. Т 2. № 2. С. 117–125.

19. Організація діяльності Міжнародної організації праці. *Студентська бібліотека Букліб*: веб-сайт. URL: <https://buklib.net/books/28982/> (дата звернення: 18.04.2023).

20. Всесвітня організація охорони здоров'я (ВООЗ). *Постійне представництво України при відділенні ООН та інших міжнародних організаціях у Женеві*: веб-сайт. URL: <https://geneva.mfa.gov.ua/posolstvo/2612-who> (дата звернення: 18.04.2023).

21. Ambrosio, Thomas, Stephen GF Hall, and Anastassia Obydenkova. «Sustainable development agendas of regional international organizations: The European Bank of reconstruction and development and the Eurasian development bank». *Problems of Post-Communism* 69.4-5 (2022). P.304-316.

22. Про вступ України до Міжнародного валютного фонду, Міжнародного банку реконструкції та розвитку, Міжнародної фінансової корпорації, Міжнародної асоціації розвитку та Багатостороннього агентства по гарантіях інвестицій: Закон України від 03.06.1992 № 2402-XII. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2402-12#Text> (дата звернення: 20.04.2023).

23. Сабадаш К. Вдосконалення механізмів контролю та ефективності використання коштів позик МБРР. *Збірник наукових праць НАДУ при Президенті України*. – 2004. – № 1. – С. 312 – 318.

24. Фінанси міжнародних інституцій в Україні : монографія / В.П. Колосова. – Київ : Київ. нац. торг.-екон. ун-т, 2016. – 504 с.

25. Рамкова угода щодо грантів технічної допомоги між Україною та Міжнародним банком реконструкції та розвитку: Міжнародний документ від

14.01.1998. URL: https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/996_013#Text (дата звернення: 23.04.2023).

26. Сабадаш К. Вдосконалення механізмів контролю та ефективності використання коштів позик МБРР [Текст] / К. Сабадаш // Збірник наукових праць НАДУ при Президенті України. – 2004. – № 1. – С. 312 – 318.

27. Савченко К. В. Вплив міжнародних фінансових організацій на реалізацію стабілізаційної політики в Україні. Вісник ДонНУЕТ. – 2012. – № 3. – С. 34 – 38.

28. Відносини із зацікавленими сторонами. The world bank: веб-сайт. URL: <https://www.worldbank.org/en/about/partners/stakeholder-relations> (дата звернення: 25.04.2023).

29. Співпраця з міжнародними фінансовими організаціями. Національний банк України: веб-сайт. URL: <https://bank.gov.ua/ua/about/international/financial-institutions> (дата звернення: 25.04.2023).

30. Парламент ратифікував гарантійні угоди з МБРР. Економічна правда. Українська правда: веб-сайт. URL: <https://www.epravda.com.ua/news/2011/12/21/310563/> (дата звернення: 25.04.2023).

31. Про ратифікацію Гарантійної угоди (Додаткове фінансування для Другого проекту розвитку експорту) між Україною та Міжнародним банком реконструкції та розвитку: Закон України від 21.12.2011 № 4208-VI. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/4208-17#Text> (дата звернення: 25.04.2023).

32. Українські університети отримають 200 мільйонів доларів кредиту від МБРР. Економічна правда. Українська правда: веб-сайт. URL: <https://www.epravda.com.ua/news/2021/04/1/672550/> (дата звернення: 27.04.2023).

33. Світовий банк схвалив пакет фінансування в \$610 млн для вирішення нагальних потреб України. The world bank: веб-сайт. URL: <https://www.worldbank.org/uk/news/press-release/2022/12/20/world-bank-approves-financing-package-totaling-610-million-to-address-urgent-needs-in-ukraine> (дата звернення: 27.04.2023).

34. Допомога групи Світового банку Україні у період війни та відновлення країни. Національний інститут стратегічних досліджень: веб-сайт. URL: <https://niss.gov.ua/doslidzhennya/mizhnarodni-vidnosyny/dopomoha-hrupy-svitovoho-banku-ukrayini-u-period-viyny-ta> (дата звернення: 28.04.2023).

35. Міжнародний банк реконструкції та розвитку надасть 50 мільйонів доларів США на відновлення логістики. Міністерство відновлення: веб-сайт. URL: <https://mtu.gov.ua/news/34031.html> (дата звернення: 28.04.2023).

36. Віднянський С. Участь України в соціальній та гуманітарній діяльності ООН. Україна дипломатична. – К., 2005. – Вип. VI. – С. 86–101.

37. ООН – Україна: 65 років партнерства та співпраці. Зовнішні справи. – 2010. – № 5–6. – С. 20–21.

38. Конституція ЮНЕСКО (Статут Організації Об'єднаних Націй з питань освіти, науки і культури): Міжнародний документ, Статут від 16.11.1945. URL: https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/995_014#Text (дата звернення: 30.04.2023).

39. UNESCO-NWCPEA: World-wide Survey of School Physical Education– Final Report, 2013, 114–115.

40. Професійні стандарти і кваліфікації у країнах з високорозвинутою економікою / Л. П. Пуховська, А. О. Ворначев, С. В. Мельник, Ю. І. Кравець; за наук. ред. Л. П. Пуховської. – К.: «НВП Поліграфсервіс», 2014. – 176 с.

41. Участь України у діяльності ЮНЕСКО. Міністерство закордонних справ України: веб-сайт. URL: <https://mfa.gov.ua/mizhnarodni-vidnosini/yunesko/uchast-ukrayini-u-diyalnosti-yunesko> (дата звернення: 01.05.2023).

42. Список об'єктів Всесвітньої спадщини ЮНЕСКО. Вікімандри: https://uk.wikivoyage.org/wiki/%D0%A1%D0%BF%D0%B8%D1%81%D0%BE%D0%BA_%D0%BE%D0%B1%27%D1%94%D0%BA%D1%82%D1%96%D0%B2_%D0%92%D1%81%D0%B5%D1%81%D0%B2%D1%96%D1%82%D0%BD%D1%8C%D0%BE%D1%97_%D1%81%D0%BF%D0%B0%D0%B4%D1%89%D0%B8%D0%BD%D0%B8_%D0%AE%D0%9D%D0%95%D0%A1%D0%9A%D0%9E (дата звернення: 01.05.2023).

43. Хроніки культурного фронту. Український культурний фонд: веб-сайт. URL: <https://uaculture.org/digests/24-05-2023ukr/> (дата звернення: 01.05.2023).
44. В Україні пошкоджено щонайменше 53 об'єкти культури – ЮНЕСКО. Made for minds: веб-сайт. URL: <https://www.dw.com/uk/za-chas-viiny-v-ukraini-poshkodzheno-shchonaimenshe-53-objekty-kultury-yunesko/a-61338069> (дата звернення: 03.05.2023).
45. «Роль ЮНЕСКО у співпраці з Україною» (XVI Міжнародна науково-технічна конференція «АВІА-2023», 18.04.2023, НАУ), Я.Ю.Добренькая, к.ю.н., Р.О. Максимович.
46. Одеса внесена до Списку всесвітньої спадщини ЮНЕСКО перед лицем загрози знищення. UNESCO: веб-сайт. URL: <https://www.unesco.org/en/articles/odessa-inscribed-unescos-world-heritage-list-face-threats-destruction> (дата звернення: 03.05.2023).
47. Базова угода між Урядом України і Всесвітньою організацією охорони здоров'я про встановлення відносин технічного консультативного співробітництва: Міжнародний документ від 12.06.1997. URL: https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/897_005#Text (дата звернення: 03.05.2023).
48. World Health Organization. Regional Office for Europe. (2023). War in Ukraine: situation report from WHO Ukraine country office. Issue No. 52, 17 May 2023.
49. Україна: воєнний стан запроваджено у відповідь на вторгнення Росії. Library of congress: веб-сайт. URL: <https://www.loc.gov/item/global-legal-monitor/2022-03-03/ukraine-martial-law-introduced-in-response-to-russian-invasion/> (дата звернення: 04.05.2023).
50. Конституція України: Закон від 28.06.1996 № 254к/96-ВР. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/254%D0%BA/96-%D0%B2%D1%80#Text> (дата звернення: 05.05.2023).
51. Panasiuk, Vita, et al. Constitutional human rights under martial law: legal realities. Amazonia Investiga #11.54 (2022): p.76-83.

52. Сенаторова О. В. Права людини і збройні конфлікти: навчальний посібник. Київ: ФОП Голембовська О. О., Київ, 2018. 208 с
53. Грушко М. В. Окремі аспекти захисту цивільного населення в період окупації: Автономна республіка Крим та м. Севастополь. Право та суспільство. 2020. № 5. С. 230–238.
54. «Паралельний» звіт Української Гельсінської спілки з прав людини та Міжнародного фонду „Відродження” щодо забезпечення Україною економічних, соціальних і культурних прав до Комітету ООН з економічних, соціальних та культурних прав. Українська Гельсінська спілка з прав людини: веб-сайт. URL: <https://www.helsinki.org.ua/articles/paralelnyj-zvit-ukrajinskoji-helsinskoji-spilky-z-prav-lyudyny-ta-mizhnarodnoho-fondu-vidrozhennya-schodo-zabezpechennya-ukrajinoju-ekonomichnyh-sotsialnyh-i-kulturnyh-prav-do-komitetu-o/> (дата звернення: 05.05.2023).
55. United Nations Office for the Coordination of Humanitarian Affairs (OCHA) Civil-Military Coordination Section (CMCS). URL: www.dialoguing.org/gfmfeedback (дата звернення: 05.05.2023).
56. The State of the Global Education Crisis: a path to recovery (2021). URL: <https://www.unicef.org/media/111621/file/TheStateoftheGlobalEducationCrisis.pdf>. [%20pdf](#) (дата звернення: 05.05.2023).
57. Віденська конвенція про право міжнародних договорів: Конвенція, Міжнародний документ, Заява від 23.05.1969. URL: https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/995_118#Text (дата звернення: 07.05.2023).
58. Васильченко О.П. Джерела конституційного права : навчальний посібник. Київ : Реферат, 2010. 188 с.
59. Загальна декларація прав людини: Декларація, Міжнародний документ від 10.12.1948. URL: https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/995_015#Text (дата звернення: 07.05.2023).
60. Міжнародний пакт про економічні, соціальні і культурні права: Пакт, Міжнародний документ від 16.12.1966. URL: https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/995_042#Text (дата звернення: 07.05.2023).

61. Сердюк В.О., Кушнір З.О. Деякі питання правового статусу та ратифікації міжнародних договорів в Україні. Юридичний науковий електронний журнал - №2 – 2020 – с. 481-483.

62. Міжвідомча координаційна рада з питань правосуддя щодо неповнолітніх. *Міністерство юстиції*: веб-сайт. URL: <https://minjust.gov.ua/dep/inccojj/zakonodavstvo-ta-mijnarodni-standarti> (дата звернення: 10.05.2023).

63. Гончар Д.Р. Роль та місце СОТ у регулюванні торговельних відносин між країнами на сучасному етапі розвитку міжнародної торгівлі / Д.Р. Гончар // Матеріали Норвезько-Української конференції, присвяченої діяльності Ф. Нансена в Україні у 1921–1922 роках, (Харків, 10–11 жовт. 2019 р.) / Харків. нац. ун-т ім. В.Н. Каразіна; Посольство Норвегії в Україні. – Х.: ХНУ ім. В.Н. Каразіна, 2019. URL: http://ekhnuir.univer.kharkov.ua/bitstream/123456789/14971/2/Honchar_tozy%20%281%29%20%282%29.pdf

64. Анакіна Т. Порівняльно-правова характеристика Угоди про асоціацію та Угоди про партнерство і співробітництво між Україною та Європейських Союзом. *Вісник Національної академії правових наук України* - №4 – 2013-с.123-132.

65. Про Вищу раду правосуддя: Закон України від 21.12.2016 № 1798-VIII. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/1798-19#Text> (дата звернення: 10.05.2023).

66. 72% українців потребують більше інформації про ЄС та євроінтеграцію, 52% – про НАТО. *Єдиний веб-портал органів виконавчої влади України*: веб-сайт. URL: <https://www.kmu.gov.ua/news/72-ukrayinciv-potrebuyut-bilshe-informaciyi-pro-yes-ta-yevrointegraciyu-52-pro-nato> (дата звернення: 15.05.2023).